Yazı işleri :
E. U. Rs.
Harb Tarihi Dairesi

Harb Tarihi Vesikaları DERGİSİ

Üç ayda bir çıkarılır
(Mart , Haziran , Eylûl , Aralık)
Ayları

Basım işleri :
E. U. Basımevi
ANKARA

Yıl : 3 | Eylûl - 1954 | Sayı : 9

Tarih yazmak, yapmak kadar mühimdir. Yazan, yapana sadık kalmazsa; değişmiyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.

ATATÜRK.

İstiklâl Harbinde Türk Kahramanları
(Bir süvari tümeni istihkâm bölüğü)

İÇİNDEKİLER :

1 — Vecizeler
2 — Tarihî vesikalar ve açıklamalar

171 sayılı Ordu Dergisine ektir

E. U. Basımevi
ANKARA
1954

N O T :

1. Bu dergiden itibaren vesika adedinin çoğaltılması için; ancak en mühim vesikaların fotokopilerinin derci uygun görülmüştür.

D Ü Z E L T M E :

2. Mart 1954 tarih ve (7) sayılı "Harb Tarihi Vesikaları" Dergisinin 3 ncü sayfasındaki 136 sayılı vesikadaki 2 nci Kor. K., XX. Kor. K. olarak düzeltilecektir.

Vecizeler

Esas, Türk milletinin haysiyetli ve şerefli bir millet olarak yaşamasıdır. Bu esas ancak İstiklâl-i tammeye malikiyetle temin olunabilir. Nekadar zengin ve müreffeh olursa olsun İstiklâlden mahrum bir millet, beşeriyet-i mütemeddine muvacehesinde uşak olmak mevkiinden yüksek bir muameleye kesb-i liyakat edemez.

K. ATATÜRK

Sergüzeşt ve cidal devri artık geçmiştir. Âtide inkişaf ve vahdet muharebesi açmağa mecburuz. Hududunda bukadar çok evlâdı ölen zavallı memleketimizin fikir ve temeddün muharebesinde kaç şehidi var? Biz Türkiye'nin hayırlı evlâtlarından yarının bânileri olmalarını istiyoruz.

K. ATATÜRK

Dünyanın bugünkü umumî şeraiti ve asırların dimağlarda ve karakterlerde temerküz ettirdiği hakikatler karşısında hayalperest olmak kadar büyük hata olamaz. Tarihin ifadesi budur. İlmin aklin, mantığın ifadesi böyledir.

K. ATATÜRK

TARİHÎ VESİKALAR

186 No. lı vesikanın açıklaması

Millî kuvvetlerimizin takviyesi bakımından Batı Anadoluda gönüllü toplamak için girişilen teşebbüsler üzerine Sadaret makamının Harbiye Nezaretine gönderdiği tezkireye aittir.

Vesika No. 186

Babiâli
Sadaretiuzma
Mektubî Kalemi

Umumî: 343542
Hususî: 452

Harbiye Nezaret-i Aliyyesine

R. P.
Şevket
Ş. 1. K. 6 - 7

Saadetlû Efendim Hazretleri

310 - 313 tevellütlülerden firarî ve bakaya ve tecavüz-ü müddet vesair suretler ile memleketinde bulunanların celp ve sevkleri ve bunlardan gayri tevellüdat ashabının da gönüllü sıfatiyle celbedilerek Eşme, Kula, Salihli, Soma ve Balıkesir'e gönderilmeleri ve masarif-i seferiyelerinin iane derci suretiyle temini Ondördüncü ve Onyedinci Kolordu ve Sekizinci ve Onikinci Fırka Kumandanlıklarından bildirilmiş olduğuna dair Kütahya Mutasarrıflığının Dahiliye Nezareti Vekâlet-i Aliyyesinden tevdi edilen telgrafnamesi Meclis-i Vükelâda ledelmütalâa tahkikat-ı lâzime icra olunarak Nezaret-i Aliyyelerinin emri alınmaksızın asker cem'i vâki ise bilâ İrade-i Seniyye ve bilâ tebliğ hotbehot asker cem'i ahkâm-ı kanuniyeye muhalif ve müstelzim-i mes'uliyet ahvalden olmasiyle bu babda emir verdikleri tebeyyün edecek Kumandanların azlile tahtı muhakemeye alınmaları ve iane dercinin men'ile mütecasirlerinin de tedibi tezekkür kılınmış ve Dahiliye Nezareti Vekâlet-i Aliyyesine tebligat ifa edilmiş olmağla Nezaret-i Aliyyelerince de icabının icrasına himmet buyrulması siyakında tezkire-i hulûsverî terkîm kılındı Efendim.

7/Şevval/337
6/Temmuz/335

Sadrâzam Vekili
Şeyhülislâm
Mustafa Sabri

Şube 1 **Erkânıharbiyei Umumiye Dairesine**
4031 **452** **7/7/35**

III **Erkânıharbiye**
9-7-35 **şube 2438**

صدارت عظمی

مکتوبی قلمی
نمره ٤٤٥٤٢
تاریخ ٤٥٢

حربیه نظارت علیه‌سنه

سعادتلو افندم حضرتلری

٢١٠ — ٢١٢ تواریخلرنده فراری و بقایا و تجاوزات و سائر صورتلرایله محکمه‌ده بولونان جبلی و سوقی و بوندن غیری قوماندانلرک کوکلی صفیه جبب ایدیلرک اشمه، قوله، صالمق، صوقمق و بالیکسره کوندرلمکی و مصارف سفریه‌لرینک اعانه درجی صورتیله تأمینی اولنه‌رق درجی واردیغی قول اردو و سنکنجی و اولدیکی فرقه قوماندانلغنه بیلدیریلسه اولدیغنه دائر کوتاهی تصرفلرنده واقع نظارتی وکالتعلیه‌سنه بیان تودیع بیلیه تفرعات و سن محبس وکلا دائری ملحق تحقیقات لازمه اجرا اولنه‌رق نظارت علیه‌لرینک امری انحضرتیه عسکر جمعی واقع اولان بلادارینه و بلاتبلیغ خودبخود عسکر جمعی احکام قانونیه‌یه مخالف و مستلزم مسئولیت احوالده اولمسیله بوبابده امر و دیکری تبیه‌ایدیلمک قوماندانلرک بذلیله تحت محاکمه‌یه الندری و اعانه درجنده منعید تجاسرلرینک تأدیبی تذکر قلنمسی و واقعه نظارتی وکالتعلیه‌سنه تبلیغات ایفا ایدیلمسی الفاظ نظارت علیه‌لریجه ایجابنده اجراسنه همت بیورلمه سیاقنده تذکره حضور منیرلریکم قلندی افندم ١٧ تموز سنه ٢٢٧ ٦ تموز سنه ٢٢٥

صدر اعظم وکیلی
شیخ الاسلام

ایلاه حربیه محوله دائره‌سی
٢٥/٧/٧

٤٠٤١

٤٥٢

III

٧٥ - ٧ - ٩
١

ایلاه
٤٤٤٨

187 No. lı vesikanın açıklaması

Sadaret Makamının 186 No. lı vesikayı teşkil eden tezkiresine Harbiye Nezareti tarafından verilen cevabı göstermektedir.

Vesika No. 187

Tebyiz edilmiştir.
20/Temmuz/335 Mehmet İzzi
1 nci Şube
4207

"Tahriren"

17/Temmuz/35

Makam-ı Sâmi-i Sadaretiuzmâya

1 — Elyövm silâhaltında üçyüz on ilâ üçyüz onüç tevellütlü efrat bulunmaktadır. Bu tevellüt eshabından bekayada kalanlarla silâhaltında bulunanlardan firar edenlerin takip ve derdestleri kanun iktızasındandır.

Düvel-i İtilâfiye tarafından Babıâliye tebliğ edilip sureti Nezaret nezdindeki İngiliz İrtibat Zâbitliği tarafından tevdi olunan notada "tahtı silâhta tutulmasına muvafakat edilen sınıflardan affıumumîden sonra firar edenler müstesna olmak üzere diğerlerinin takip olunmaması" talebolunduğu anlaşılması üzerine 25/Kânunuevvel/34 tarihinden evvel firar edenlerle efrad-ı müeccele haklarındaki takibatın tatil ve te'cili icabedenlere emir ve tamim edilmiştir.

2 — Vilâyetlerden vâkı iş'arata atfen Dahiliye Nezaretinden Kolordular mıntakalarında seferberlik icra edildiği ve cihet-i askeriyece gönüllü toplanmakta olduğu hakkında verilen mütaaddit malûmat üzerine Kolordulardan keyfiyet istifsar olunmuş ve alınan cevaplarda birinci madde hilâfında hiçbir tarafta asker toplanmadığı tahakkuk eylemiştir. Bu hususda İkinci Ordu Müfettişliği ile Birinci ve Onbeşinci Kolordu Kumandanlıklarından mevrut şifre suretlerini de leffen takdim ediyorum.

3 — Dahiliye Nezaretinin Meclis-i Vükelânın teşkilât-ı milliye aleyhindeki mukarreratını lüzumundan fazla şumûllendirerek ve vilâyetlerden aldığı malûmattanta pek fazla kuşkulanarak ehemmiyet vererek Harbiye Nezaretinin fikir ve mütalâasını almadan cihet-i askeriyenin alelıtlak silâhaltı davetlerine kat'iyyen icabet edilmemesi suretinde vilâyetlere yaptığı tebligat ve ahaliye yaptırdığı telkinat ile birinci maddede mâruz firarilerin bile celp ve derdestlerini mümteni' kılmıştır. Bu telkinatın halkda askerlik aleyhine hâsıl ettiği tesirat ve bunun gerek temas ve gerek aileleriyle muhabereleri vasıtasiyle silâhaltındaki efrada da sirayeti ve firarilerin hertürlü takipten hükûmetin himayesiyle masûniyeti efradın firarına en büyük saik olmakta ve bu yüzden kıtaat kuvvesi gündengüne tenezzül tehlikesini göstermektedir.

4 — Ordu kuvvei umumesinin tenezzülünün ve halkın askerlikten soğumasının ve — memurîn-i mülkiyenin salifülârz propagandası netayici olarak — silâhaltına davette adem-i icabetin meşruiyeti hakkında hâsıl edeceği kanaatin halen ve âtiyen mucibolacağı mazarrat ve tehlike hakkında tatvil-i mâruzatı zâit ve lüzumsuz addetmekteyim.

Binaenaleyh; ordudan talebedilen vazaifin ifasını imkânsızlığa düşürmemek için Harbiye Nezaretine ait umûr ve hususata dair Dahiliye Nezaretinin ~~re'y-i hodile~~ kendi re'yile emir vermemesini ve şimdiye kadar yapılan hataların tamirini arz ve istirham eylerim.

Şakir Muzaffer **Abdülmecit** **Burhanettin**

Basri **Cevat**

Vesika No.: 187

كوندرن :	نجى رابور	محل :	تاريخ	دقيقه : ساعت
[illegible]	كوندرلمشدر	[illegible]		
١ / ٤٢٠٧	واصل اولمشدر	٢٧ / تموز / ٣٥		

آدرس ..... مقام [illegible] صدر اعظمدر

١ — الوم [illegible] الذه اوجوزاوه الحاوجوزاوه اولاد
ولاد افراد موجود در . بو ولد اصحابه مقابله
هانوزله [illegible] الذه بولونانلرنه ذرايعلك تقسيم
كوروزلى قانونه اقتضا ايدر .
بو حالده طرفه باب عالى يه تبليغ ايدلوب صورت
مقدره نزدنده كه ايقاع ايتدكلى طرفه توديع اولنان
نوعاده « تحت [illegible] طوتلمه موافقتايله متقدمه
[illegible] حكم ذرايعه [illegible] اوزره وركزنه تقسيم
اولنمسى » طلب اولونيجى آكلاشلمى اوزره [illegible]
مازغه اهل ذرايعلرله افراد موجوده حقلرنه مقتضيات
مقتضيه و ناجيلى ايجاب ايدره امر و تعميم ايلمشدر .

کوندرن :	نجی رابور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
٢	واصل اولمشدر			

آدرس .....

٢ - دلالتلرده دائر استماعاً عقداً واخذ تقدیرنامه
قضاوده منعقدان سفربلك اجراسندكی وجهت
حكمیه جه كوكلی طوپلانمه اطلنی حقنده ویریلن منعقد
معلومنامه اوزرینه قضاوده كیفیت استفسار
اولنمه كه آلنه جواب وده خلافی بجه طرفه
حكم طوپلانمسی تحقیق ایدلمشدر. دعوی كه بجه وده
سنجی قضاوده تقدیمه موروث شیئه موزاده وقفاً
تقدیم ایدیور.

٣ - دلخی تقدیرنامه محبی وكلانك تشكیلنه مداخلی
علی كه مقدار اوزرینه قضه تحدیدنده وكالتلرده
حقه معلومنامه ایله حقه قضولرده
جهه تقدیرنامه ومعاملتنی اماده وجهت حكمیه نك
علی الاطلاق سلاح الخ وجوزه قطعیاً احاطه ایدلمی

اهمیت ویرلمك

گوندرن :	نجی رابیو	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	گوندرلمشدر			
٢	واصل اولمشدر			

آدریس .....

هورنه ولایتده یاپلمق تبلیغات کاهالره یاپدیرلمق
تلغیات [redacted] بنجی مادده ده مذکور قایدلر یله جلب
و دوسلمق ممنوع قلنمشدر . بو تلغیاتک خلفی
عسکرلک علیه جهاد اندکی تاثیرات کوستره کرک
غایی کرک عائله لرینه تحایه لری واسطه سیله اوزاق
افراده ده سائی و قایدلر هر دولو تقیده
حکومتک صایه مصونیتی افرادک قرابته الک
یوک سائه الخلق کوبورزه خطا نوعی کوزه
کوره تنزل رتبه نی کیرمکدر .

٤ — ا. دوشمن تبلیغات و خلفک عسکرده
موجودیتک و — مأموریه مکلفیتک ساقط الدیه
بر ولتای نتایجی اوله — سلاح آلمق دعوتده عدم اجابتک

كوندرن :	نجى راپور	محل :	تاريخ	دقيقه : ساعت
	كوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

مشرقی حفظه حاصل اولمق قناعتنك حاصل و آتیاً موجب اولمق
معذرت و نهایت حفظ نظری معروضاتنه تابع و لزومنه
مراجعت ایلیم .

ثانیاً : اردو و ملیه حفظ نفس ایچون امکان قدر
دوشوندمکلری جهتله نظارت عائد امور و خصوصاتنه دائر و ایضاً
نظارتجه اجرا قیلنمق امر و مشی و تمدید قرارلری حفظ اولنمق جهتله
معروض و اعلام ایلیم .

188 No. lı vesikanın açıklaması

Harbiye Nezaretinin seferberlik ilânı gönüllü asker celbedilmemesi hakkında Kolordulara gönderdiği emrine XV nci Kolordu Kumandanının verdiği cevabı göstermektedir.

Vesika No. 188

Erzurum'dan

Harbiye Nezaretine mevrut şifredir

C. 15/7/35 şifreye. Kolorduyü âcizî mıntakasında ne seferberlik ilân edilmiş ve ne de hükûmetin emri hilâfına bir ferd celbolunmuştur. Teşkilât-ı askeriye haricinde hiçbir teşkilât da yoktur. Böyle bir teşebbüse müsaade olunamıyacağı da tabiîdir. Bugibi hallerin anarşi tevlidedeceği ve memleket için pek büyük fenalığı mucibolacağını pekâlâ takdir eyliyorum. Hükûmetin maksat ve siyasetine göre hareketle her bir emirlerini tatbike çalışıyorum. Bugibi şayialar-ya bir maksat için anasır-ı Hristiyaniye tarafından veya celb-i menfaat için birtakım hafiyelik... tarafından çıkarıldığına şüphe yoktur. Böyle nazik zamanlarda bilâ tetkik yalan yanlış ihbaratta bulunan gayrimüdrik müfsitlerin ilânı ve haklarında muamele-i kanuniye icrası bugibi dedikoduların önünü almak için yegâne vasıta olacağı mütalâasında bulunduğum mâruzdur, 17/Temmuz/35

15 nci Kor. Kumandanı
Kâzım

Kısım 2 21/Temmuz/35

189 No. lı vesikanın açıklaması

XV nci Kolordu Kumandanının 188 No. lı vesikayı teşkil eden şifrelerine Nazırın bizzat kendi el yazılariyle verdiği cevabı göstermektedir.

Vesika No. 189

Şube 1
4334

Erzurum'da Onbeşinci Kolordu Kumandanlığına

C 17/Temmuz/35 tarihli olup 21 minh tarihinde vâsıl olan telgrafnameleri cevabıdır.

Dahiliye Nezaretinin cihet-i askeriyeyi haberdar etmeksizin vâkı olmuş olan iş'arından mütevellit müşkilât ve mehâzirden dolayı beyan-ı teessüfat eylerim. Bir daha bugibi ahvalin adem-i tekerrürü zımnında teşebbüsat-ı lâzimede bulunuldu. Harekât-ı kanunperestaneleri ve tedâbir-i kâr-ı âgâhîleri bâis-i memnuniyet olmağla gerek mezkûr iş'arları gerekse iş'arat-ı saireleri kemal-i ehemmiyetle nazarıdikkate alınarak icray-ı icabına bakılacağı şüphesiz bulunmuştur. 22/Temmuz/35

Şifreye tahvil edildi
22/7/35

I Refet
22/7/35

Harbiye Nazırı
Nâzım

Vesika No.: 189

١
٤٢٢٤

٥٠

اخرومه اوه بشنجی قول اردو قوماندانلغنه

ع ١٧ تحریرده تاریخلو اولوب ١٠ نه تاریخی واصل اولان تلغرافنامه‌ری جوابیدر -
داخلیه نظارتنك جهت عسکریه‌جه غیرنه اینکسزیه وقوع اولمسه اولان اشعارنه متولد
مسطوره ومحاذیرده طولوجه بیانه تأسفله لیزوم بر وجهاً بوجه احوالك عدم تکرری
خصوصنه تشبثانه لزومه بولندیغی حکمانه قانونه پرستانه‌لری و تدابیر کارآکاهیه‌لری
بابنده محرینك اولمغله کرك مذکور اشعارلری کرکسه اشعارنه سنوه‌لری کمالی اخیند
نظارتنه آلنمه اجراءاتیانه باقیه جهتی شرحه سنه بولنمشدر) ٢٠ تشرین

جه نظارت
[illegible]

[illegible]
I
٢٩ - ٧ - ٤٤

190 No. lı vesikanın açıklaması

XV nci Kolordu Kumandanının Harbiye Nezaretine gönderdiği şifre üzerine (188 No. lı şifreyi teşkil eden) bu makamın Babıâliye yazdığı tezkireyi göstermektedir.

Vesika No. 190

Harbiye Nezareti
Tahrirat Dairesi
Tahrirat Kalemimahsusu

Kayıt No. : 4344
Tarih-i tesvidi : 24/Temmuz/35
Müsevvidi : Nihat Şükrü

Müsvedde varakası

Şevket

Babıâliye

Tezkire

Mugayir-i emr-ü kanun hiçbirgûna harekette bulunmadığı ~~müteaddit iş'arattan anlaşılan~~ alınan müitaaddit telgrafnameleri mealinden anlaşılan Erzurumda ~~bulunan~~ ki Onbeşinci Kolordu Kumandanlığından ~~mevrut~~ nından bukere de mevrut şifreli telgrafnamenin sureti leffen takdim-i huzur-u sami-i fahîmaneleri kılındı. Müitalâasından malûm-u sami-i Sadaretpenahîleri buyrulacağı veçhile Dahiliye Nezaret-i Celilesinden makam-ı âciziye malûmat verilmeksizin tebligat ifa edilmesi ve hattâ Kumandanların azledilmeleri hususatından dahi bahs~~etmesi~~ olunması muamelât-ı askeriyece pekçok uygunsuzluklara sebebiyet vermiş olup ~~olduğunu zâhire çıkarmış ve~~ bâdema bugibi yolsuzlukların tekerrür etmiyeceği hakkında ~~mezkûr Kolordu Kumandanlığına~~ tebligat-ı cevabiye ifa kılınmış olmakla bu babda Makam-ı Sami-i Dâver-i Ekremîlerinden de ~~Dahiliye Nezaret-i Celilesine~~ icabı veçhile Nezaret-i Müşarünileyhaya ~~berveçhi mâruz tebligatı muktaziye ifası~~ tebligat ifası Menût-u Re'yi Sami-i Sadaretpenahîleri bulunduğu mâruzdur, Olbabda **24/Temmuz/35**

Niyazi

Şevket

صورة نومروسی		
قید نومروسی		
تاریخ تنویر	مسودی	تمیز

مسوده ورزدی

٤٢٤٤

باب عالیه

معنا بر امر و قانونه تبعاً بر کونا حرکت بولنمارینی ~~[illegible]~~ اوبه بشجی قول اردو قومانه ~~[illegible]~~ مقتضا اعتراضنامه صورتنه لفاً تقدیم حضور سامی ایچون لزوم قلنمش

مه لومنز معلوم سامی صدارتپناهیلری بیورلمغی وجهله ایلیجی واخذ نفرینه ~~[illegible]~~ مقام عاجزیه معلومات ویرلمکزه تبلیغاته ایفا ایچون وحی ~~[illegible]~~ قومانه اندرک عزل ایلملری خصوصاتنه دخی تحت ایچون معاملاته عسکریه جه ~~[illegible]~~ بلجوه اولیغونز لقدر سبب ویرمه ~~[illegible]~~ بعدما بوکی بولنز لقدرک تدارکیه حتی مقتضا ~~[illegible]~~ تبلیغاته جواباً ایفا قلنمه اخذ بوبابده مقام سامی داوه ارسال ~~[illegible]~~ واخذ نفرینه مشار الیها ~~[illegible]~~ منوط رأی سامی صدارتپناهیلری بوطریقه معروضدر اوامر بیورلور

انابه معه [illegible]

ایجاب وجهله

[illegible]

191 No. lı vesikanın açıklaması

Harbiye Nezaretinin Babıâliye sunduğu tezkire (190 No. lı vesikayı teşkil eden) mündericatının Dahiliye Nezaretine bildirilmesi hususunda Sadaret makamı nezdinde yaptığı teşebbüse dairdir.

Vesika No. 191

Tebyiz edilmiştir
29/Temmuz/335 Mehmet İzzî

"Tahriren"

Mühim ve aceledir **Şube 1**

Şube 1, Kısım 1 29/7/35 **4400**

Makam-ı Sami-i Sadaretiuzmâya

Dahiliye Nezaret-i Celilesinden ~~havalesiz olarak~~ mevrut şifre suretleri leffen takdim-i huzur-u fahîmaneleri kılındı. Calib-i dikkat olan Mamuretülâziz Vilâyetinin iş'arat-ı müzeyyelesini nazar-ı fahîmanelerine arza mücaseret eylemekteyim. Bu tarz-ı tahrir ve muamele ile, cihet-i askeriye ve mülkiye arasında, arzu edilmiyecek bir şekil ve surette tahaddüseden anlaşamamazlığın temadî etmesi, ve yeniden ifay-i vazifeye başlıyan valilerimizin aynı esası mevzu ittihaz ederek birçok muhaberata meydan vermeleri maksad-ı fahîmanelerine muhalif olduğundan 4344 ve 24/7/35 tarihli arîzai âcizî münderecatının Dahiliye Nezaret-i Celilesine tesri-i iblâğına emr-ü iradei fahîmanelerini istirham eylerim.

Şakir Muzaffer **Kâzım** **Cevat**

كوندرن :	نمره رابور	محل :	تاريخ	دقيقه : ساعت
تبليغه ابدلمشدر	كوندرلمشدر	تحريرًا // مهم وكيلدر		
اسحاق	واصل اولمشدر	٣٥/٧/٢٩		

آدرس ..... بخارجه ناظر حضرتلرينه

داخلية نظارت جليه‌سنه مورود شفاهى
مورنك لفًا تقديم حضور خانه‌لرى خصوصى - جلب
دقت اولونه معجوزه الفرنسه ولاينك استمالتى متعلقه‌سى
نظر خانه‌لرينه عرضنه مجبور ايلمكدم - يولمز
تحرير و معلوماتم - حضرتكزه كوكل ايدوسنده ، ارزو
ايدلجك بر شكل دمورنه تحت ايده‌ه آلمالارى لزوم
عادى ايتمى ، كه بكيده انجاز وظيفه‌يه باشلاه
جالبدرك عجبا استى موضوع اتخاذ ايدلك بر حوصه
مخابراته مدايه ديمكدر مقصد خانه‌لرى تحلف اولونمز
٤٢٤٤ و ٣٥/٧/٢٤ تاريخلى عريضه‌نكز مندرجاتى
داخلية نظارت جليه‌سنه تحرير ابلاغنه امر و ارادة
خانه‌لرى استحصال ايلرم .

192 No. lı vesikanın açıklaması

XV nci Kolordu Kumandanlığının, Ermenilerin doğu hudut bölgesinde girişeceği askerî hazırlık hakkında sınıra civar vilâyetlere yaptığı açık tel tamimini Dahiliye Nezareti umumî efkârı teheyyüç edilmesi mahiyetinde bulduğundan bu Kolordu Kumandanının değiştirilmesi için Harbiye Nezaretine yazdığı tezkireyi göstermektedir.

Vesika No. 192

Babıâli
Dahiliye Nezareti
Kalem-i Mahsus
7011
800

Müstaceldir

R P
Şevket Ş. 1, K. 26-7

Harbiye Nezaret-i Celilesine

Devletlû Efendim Hazretleri

Onbeşinci Kolordu Kumandanlığının Mamuretülâziz Vilâyetinden şifre ile Nezaret-i âciziye bildirilen telgrafnamesinin sureti leffen irsal kılındı. Vilâyetten de iş'ar kılındığı veçhile böyle bir telgrafnamenin Kumandanlıktan şifre edilmesine bile lüzum görülmiyerek açık yazılmasında efkâr-ı âmmeyi tehyîç gibi bir maksat mündemiç olması pek melhuz olduğundan Nezaret-i Celilelerince tetkikat-ı lâzime ifa ettirilerek Kumandânın böyle bir maksat takibeylediği anlaşıldığı takdirde oradan serian kaldırılması vehiçolmazsa bugibi tesirat-ı muzırra ika' edemiyeceği bir yere nakli hususunun süratle temini menut-u müsaadei aliyyei Nezaretpenâhileridir Olbabda emr-ü ferman hazret-i men-lehül emrindir /24/Şevval/337
24/Temmuz/335

M. İhsan **Dahiliye Nazırı**
Adil

Erkânıharbiyei Umumiye Dairesine
26/7/35

Şube 1
4416

Harekât
No.
2626

Şube 3
821

7/27 IT

داخلیه نظارتی

٧٠٨٨

حربیه نظارت جلیله سنه

دولتلو افندم حضرتلری

اوده بشنجی قول اردو قوماندانلغنك معموره العزیز ولایتنده شیفره ایله نظارت عاجزیه بیلدیریلمه تلغرافنامه‌سنك صورتی لفاً ارسال قلنمش ولایتده ده اشعار قلنمش وجه‌ایله بویله بر تلغرافنامه‌نك قوماندانلقده شیفره ایله‌سنه بیله لزوم کورلمه‌یرك آتیده یازلمسنده افکار عامه‌یی تهیج ایدجك بر مقصد منه‌جه اولمسی ملحوظ اولدیغندن نظارت جلیله‌نجه تحقیقات لازمه ایفا ایتدیریله‌رك قوماندانلك بویله بر مقصد تعقیب ایله‌دیکی تقدیرده اوراده سریعاً قالدیرلمسی وهیچ اولماز سه بوکی تأثیرات مضره ایقاع ایدمه‌مکی بره نقلی خصوصنك سرعتله تأمین منوط مساعده‌ی علیه‌ی نظارتپناهیلریدر اولبابده امر وفرمان حضرت مه‌لالوکندر

داخلیه ناظری

عدلی

مرعی

١

٤٤١٦

١ نجی حربیه مجلس رئاسته

٢٥/٧/٢٦

٨٢١

٢٦٢٦

٧/٢٧

I

193 No. lı vesikanın açıklaması

Dahiliye Nezaretinin 192 No. lı vesikayı teşkil eden yazılarına Harbiye Nezaretinin verdiği cevabı göstermektedir.

Vesika No. 193

Tebyiz edilmiştir
28/Temmuz/335 Mehmet İzzî

Şube 1
Kısım 1

"Tahriren"

Mühim ve aceledir

29/Temmuz/35

Dahiliye Nezaret-i Celilesine

Devletlû Efendim Hazretleri

Kalem-i Mahsus 7011/800, 7101/802 ve 24, 25/Temmuz/35 tarihli muharrerat-ı devletleri arîzai cevabiyesidir.

Şark Cephemizde Ermenilerin harekât-ı taarruziyelerine karşı tedabir-i lâzime icrasına cevaz veren Meclis-i Vükelâ mukarreratına tevfikan, Kafkasya'daki ahval dolayısiyle, bu sıralarda kesb-i chemmiyet eden Ermenilerin hertürlü harekâtının tarassudu, ve hertürlü vesait-i istihbariyeden istifade hususu Onbeşinci Kolordu Kumandanlığına, Makam-ı âcziden emrolunmuştu. ~~Hükûmet-i Seniyyenin re'y ve tensibine iktiran eyliyen bu tarz-ı harekete vaziyet-i askeriyenin tevfikinden mi tehassul fevait ve muhassenat, bittabi', malûm-u devletleridir.~~

Binaenaleyh; Kolordunun her vasıtaya bilmüracaa tahsil eylediği malûmatı muhtevi 7011/800 ve 24/Temmuz/35 tarihli tezkire-i devletleri merbutatı, hudutta cereyan edecek ~~vakayi ve~~ hâdisatla alâkadar bulunduğu gayrimünkir olan Mamuretülâziz Vilâyetinin her hal ve kârda arz-ı ihtiyaç edeceği vakayii mühimmenin hulâsasından başka birşey olamaz. Bu malûmatın açık olarak vilâyete keşidesi, mucib-i ~~mesuliyet~~ muaheze olsa dahi, doğrudandoğruya Kolordu Kumandanına tevcihinden ziyade ~~Erkânıharbiye~~ Karargâh Heyetine râci olacağı hususundaki noktainazar-ı âciziye iştirâk buyurmanızı rica ederim. Mamafih, iş'ar-ı devletleri dairesinde fimabât, bugibi mühim iş'aratın, ~~bieyyihal~~ kapalı olarak keşidesi ~~ekîden~~ emrolunmuştur.

Onbeşinci Kolordu Kumandanı Kâzım Paşa, Memleket ve Milletin başına İzmir İşgali gibi ~~ikinci bir tecavüz~~ şarktan vâki olacak bir Ermeni tecavüzüne karşı, Hükûmet-i Seniyyenin tâyin ve tesbit edeceği hattıhareket dairesinde tedabir-i mania ve tertibat-ı askeriye ittihaz ve icrasına bihakkın kaadir, ve o iktidar-ı askeriyeyi bitamamihâ haiz faal erkânımızdandır. Müşarünileyh hakkındaki kanaat-i âcizanem, efkâr-ı âmmeyi tehyiç gibi mucib-i şüphe olacak nakîseden âri ve âzade bulunduğunu müeyyettir. Bu surette, Şark Cephesindeki kıtaatımızın başından ayrılmasının ~~hassaten, uhdesine mevdu Üçüncü Ordu Müfettişliği vezaifinin ihlâl ve sekteder olmasının~~ dâii mehâzır olacağı teslim buyurulur. Binaenaleyh; bundanböyle muhaberat-ı mühimmenin şifreli olarak teati edileceğinin ~~vilâyetlere tebliğ~~ ve cihet-i askeriyenin iş'arat-ı vâkıasının hüsnüniyete makrûn bulunacağının vilâyetlere tebliğine emir ~~ve iradelerini~~ buyrulmasını istirham eylerim.

Şakir Muzaffer **Basri** **Kâzım** **Cevat**

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
بیضه ایدلمشدر ۲۸ نمره ۲۲۵	کوندرلمشدر	// تحریرا // مهم وکیلیدر		
اسم حکم	واصل اولمشدر	۲۹ / تموز / ۳۵		

آدرس ..... داخلیه نظارتی جلیله سنه

دوقتو افندم حضرتلری

تحت محفوظ ۷۰۱۱/۸۰۰ ، ۷۱۰۱/۸۰۲ و ۲۹ ، ۲۹/تموز/۳۵ تاریخلی جوابنامه دولتلری بیضه جوابیه سیدر .

شرقه جهتمزده ارمنیلك جانب لرنجه لرنه قارشی تدابیر لازمه اجراسنه جواز ویرمه‌مجس وکلا مقرراتنه توفیقاً قافقاسیادهکی احوال دولاییسیله ، توجه‌لرده کسب اهمیت ایدن ارمنیلك هر درلو جانبنك ترحیل ، و هر درلو وسائط استخباریه‌دن استفاده خصوصی اوزره تشبث قولاردوقی تاملغنه ، مقام عالیجه امر اولنمشدر . ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

نیاز علم : قولاردونك هر واسطه‌یه طرافیه تحصیل ایدیلکی معلومات قوی ۷۰۱۱/۸۰۰ و ۲۹/تموز/۳۵ تاریخلی تحریره دوقتو مرتولمانه ، حدودده جوابنامه ایده جك ~~[illegible]~~ حادثاتدن

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

علاقه دار بولنیغی غزته اولاره محموده العزیز ولایتنک
هرهده وارده عمه احبابنه ایدیکی دعایی همه نک خلاصه
باشنه برتی اولمالر . بو معلومات آنجه اوه ده
ولایتنه کتدیکی ، موجب [illegible] اولدیغی ، دوغوده
دوغوده قوماندانه توجهه باده اعلیه [illegible]
حضرت راجع اولجق حضرت [illegible] نظر عاجزانه اشتراک
بیورلمق چاره سی . [illegible] ، اشعار دولتلو دائره سنه
بیورلمق ، وکیل اشعارانک ، [illegible] خیال اوه ده
قیاده ، اراده لرنده .
کتدیکی [illegible] قوماندانه ، [illegible] ، [illegible] شرفه واقع
اولمه اشعار کچی [illegible] حکومت بنه نک نتیجه
باشنه ایدی قاتی ،
اولمه بر ایدی تجاوزه

کوندرن :	نجی رابور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

و تثبیت ایدیجکی خط حرکت دائره سنده تدابیر سابقه و
ترتیبات عسکریه اتخاذ و اجرا بحقه قادر ، و اوافذار
عسکریه یه تجاوز حائز فعال اقامتدر . شایله
حفظه کی قناعتجانه م ، افعال عامه یه ترجیح کی موجب
شبه اولمیه تقصیده عادی و اراده بولنمق مؤیددر
و موزون ، شمدی حیثیت کی فلماتک باشنه آیلمی
[redacted]
[redacted] واقعی محاذیر اولمه جغی
تسلیم بیوریلیر . نیاز عبد : یوندن بویله محاذیرات مهمه نک
شبقه ، اوارده نقاطی ایدیجکنک [redacted] و
حیث عسکریه نک اشعارات واقعه سنک حسنیه فعلوده
بولنه جغنک [redacted] و لذیله تبلیغ [redacted] ایستیرم

194 No. lı vesikanın açıklaması

Hariciye Nezaretinin Doğu hudut bölgesinde durumun ağırlaşdığı ve buralarda Türk subayları tarafından tahrikler yapıldığı ve bunun önlenmesi hakkında Harbiye Nezaretine gönderdiği bir yazısını göstermektedir.

Vesika No. 194

Babiâli
Hariciye Nezareti
Kalem-i Mahsus
[illegible]

R. P.

Harbiye Nezaret-i Celilesine

600

Müstaceldir
Ş. 1, K. 10 - 8

Devletlû Efendim Hazretleri

İngiltere Fevkalâde Komiserliğinden ahzolunan 2/Ağustos/919 tarih ve 1994 numaralı takrirde Kafkasya hududunda hal ve mevkiin kesbivahamet etmekte ve gerek Nahcivan kurbünde ve gerek Oltu cenubunda müsademat vukubulmakta olduğuna dair İngiliz memurîn-i askeriyesinden malûmat almış olduğu bundan maada Bayezit'le Karakilise arasındaki mıntakada Kürtlerin Ermenilere hücum etmek üzere Osmanlı zâbitanı tarafından tahrik edilmekte olduğu bilbeyan ahval-i mezkûre hakkında suret-i ciddiyede celb-i nazardikkatle daha ziyade tevessü' etmeden harekât-ı mezkûreye derhal nihayet verilmek üzere evamir-i kat'iyye ve şedide i'ta buyrulması ve bu babda ittihaz olunan tedabirin birânevvel bildirilmesi rica ediimektedir. İktizasının kemal-i sür'atle ifası mütemennadır. Keyfiyet Dahiliye Nezaret-i Celilesine yazılmıştır Efendim.

9/Ağustos/335

Hariciye Nazırı
Damad Ferid

Keyfiyetin serian Üçüncü Ordu Müfettişliğine telgrafla iş'arı zımnında Erkânıharbiyei Umumiyeye 9/minh

Şube 1
4743

Erkânıharbiye
numara
2785

Vürudu 10 minh
S. 4.45

11/8/35 M. Beliğ
I
11-8-35

No.
597 **8/11** **IT**

Vesika No.: 194

باب عالی
خارجیه نظارتی
قلم مخصوص
١٧٢٧٦
٦٠٩

جهه نظاریه جلیله سنه

مستعجله

دولتلو افندم حضرتلری

انکلتره خزینه‌سنه قرض ایتدکلری اخذ اولنان ٢ ملیون لیره تاریخ و ١٩٩٤ نومرولو تقریرده قفقاسیه حدودنده حال و موقعلری کسب و غایت ایتمکده و کرک نخجوان قریه‌سنه و کرک اولنی جنوبنده مصادمات وقوعبولمقده اولدیغنه دائر انکلیز مأموریه‌سندن معلومات آلنمش اولدیغی بوندن مابعد بایزید نه قره کلیسا آره‌سنده کی منطقه‌ده کردلرک ارمنیلره هجوم ایتمکده اولدقلری عثمانلی خاقانی طرفندن تحقیق ایدلمکده اولدیغی بالبیان احوال مذکوره حقنده صورت جدیده‌ده جلب نظر دقت دها زیاده توسع ایتمزدن حرکات مذکوره‌یه دائر حال نهایت ویرلمک اوزره اوامر قطعیه و شدیده اعطا بویورلمسی و بو بابده اتخاذ اولنان تدابیرک برآن اول جهه‌یه رجا ایدلمکده در. اقتضاسنک کمال سرعتله ایفاسی تمنا در. کیفیت دخی جهه نظاریه جلیه‌سنه یازلمشدر. افندم

٩ صفر سنه ٣٣٥

خارجه ناظری
داماد فریدی

کیفیتک سریعاً اجنجی اردو مفتشلکنه تلغرافله اشعاری حقنده ایکنجی عمومیه‌یه ٩ ش

ارمنیلر
٢٧٨٥

٢٩/٨/١١ تاریخ

٢٩ - ٨ - ١١

٥٩٧

195 No. lı vesikanın açıklaması

194 No. lı vesikayı teşkil eden Hariciye Nezaretinin tezkiresi üzerine Harbiye Nezaretinin XV nci Kolordu Kumandanına gönderdiği şifreyi göstermektedir.

Vesika No. 195

Nezaret-i Celileden şifre

Şube 1 **Şube 1, Kısım 1** **11/8/35**
4743

Erzurum'da Üçüncü Ordu Müfettişliği Vekâletine

Hariciye Nezareti, İngiltere Fevkalâde Komiserliğinin iş'arına atfen ~~hal ve~~ Kafkasya hududunda hal ve mevkiin kesbivahamet etmekte olduğunu ve Bayezit ile Karakilise arasında Kürtlerin Ermenilere hücum etmek üzere Osmanlı zâbitanı tarafından tahrik edilmekte ~~olduğunu~~ ve Nahcivan ve Oltu cenubunda musademat vukubulmakta olduğunu iş'ar etmektedir.

Zikrolunan menatıkta bugibi tahrikât yapılıp yapılmadığının sürat-i tahkik ve iş'arını ve bugibi harekâta kat'iyyen meydan verilmemesini rica ederim.

Erkânıharbiyei Umumiye
Şube 1 4743

M. Tevfik **Basri** **Kâzım** **Mehmet Hâdi**

Şifreye tahvil edildi
12/8/35
Refet

کوند :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر	[illegible]	۲۵/۸/۱۱	
۴۷ ۴۲	واصل اولمشدر	نظارت جلیله [illegible]		

آدرس ..... ارضروم اوجنجی اردو مفتشلگی وکالتنه

خارجیه نظارتی ، انگلتره خوه العاده قونسولک استخباراتیه
عطفاً قفقاسیه حدود نده حالا موقعک کسب وخامت
ایتمکده اولدیغی و بایزیدایله قره کلیسا آره سنده کردلرک
ارمنیلره هجوم ایتمک اوزره عثمانلی ضابطانی طرفندن تحریک
ایدلمکده اولدیغنی اشعار ایتمکده در .
ذکر اولنان منطقه بوکی تحریکات یابیلوب یاپلمدیغنک
سرعت تحقیق واستخباراتی و بوکی حرکاتک قطعیاً میدانه
ویریلمسنی رجا ایدرم . اسکانیه جبهه قومندانلغی ۴۷ ۴۲

رتوفیق بعطف

وکیل [illegible]

۲۹/۸/۲۴

وکیلوانه واقعی جوابنه مطابق دوغرو طوتوله
اولدیغی

196 No. lı vesikanın açıklaması

XV nci Kolordu Kumandanı tarafından Harbiye Nezaretinin 195 No. lı vesikayı teşkil eden şifresine verdiği cevaba aittir.

Vesika No. 196

Osmanlı Orduy-ü Hümayunu Başkumandanlığı Vekâleti	**Şube 1**	**M**
Şube		
Numara	**4853**	**3093**

Erzurum'dan
Harbiye Nezaretine mevrut şifredir

C. 11/8/35 Kürtleri Ermenilere tecavüz ettirmek üzere Osmanlı zâbitanı tarafından tahrikât yapıldığı hakkındaki iş'ar kat'iyyen doğru değildir. Bilâkis Ermenilerin hududumuza kadar dayanan mezalimi ahalii İslâmiye üzerinde pek fena tesirler yapmış ve bilhassa hududun ötetarafında bir kısım akraba ve kabîleleri halkı bulunan aşayiri galeyana getirmiş ise de hâsıl olan endişe ve galeyanın teskinine cihet-i askeriyece çalışılmıştır.

Kafkasya dahilinde Ermeniler hertürlü vahşet ve fecayii yapmakta ve bâzı taraflarda namus ve hayatlarını kurtarmak azminde bulunan müdafaa ve mukavemetlerine uğradıkları işidilmektedir. Bu harekâta tarafımızdan hiçbir suretle müdahale vâkı olmamıştır. Bu kabîl vukuattan olmak üzere Iğdır ve Kağızman cihetlerinden hicretle Baykal ZVL şimaligarbîsindeki Sinek yaylasına çadır kurmuş olan bir kısım aşayirin Ermenilerin Iğdır ve Kağızman havalisinde ve bu aşayirin esas yurtlarında son günlerde tezyit ve teşdit ettikleri fecayiden pek ziyade mütehevvir olarak oralarda kalmış olan akraba ve taallûkatlarının kurtarmak kasdiyle 6/8/35 gecesinde hududumuz haricinde bir harekette bulundukları ve Ermenilerle aralarında müsademe vâkı olduğu ve bunlara karşı Ermeniler tarafından top istimal edildiği istihbar kılınmış olduğu mâruzdur. **15/Ağustos/35**

3 ncü Ordu Müfettiş Vekili

Kâzım Karabekir

Erkânıharbiyei Umumiye Dairesine
16/8/35 Şube 1

16/8 IT
I (S)

197 No. lı vesikanın açıklaması

Harbiye Nezareti tarafından Hariciye Nezaretinin 194 No. lı vesikayı teşkil eden tezkiresine verilen cevabı göstermektedir (Bu husus bilgi için Dahiliye Nezaretine de iblâğ edilmiştir).

Vesika No. 197

Şube 1
4891

Şube 1, Kısım 1

16/8/35
yazıldı 17 minh
Nuri

~~Tarafı~~-Nezareti Celileden

Hariciye Nezaret-i Celilesine

İngiltere Fevkalâde Komiserliğinin iş'arına atfen Kafkasya hududunda hal ve mevkiin kesbivahamet etmekte ve Kürtlerin Ermenilere hücum etmek üzere Osmanlı zâbitanı tarafından tahrik edilmekte olduğunu müş'ir 9/Ağustos/35 tarih ve 17276/609 numaralı tezkire-i fahîmaneleri üzerine Üçüncü Ordu Müfettişliği Vekâletinden icra kılınan isti'lâma cevaben ~~vârit olan~~ mevrut telgrafname suretiyle ve Sıvas Vilâyeti dahilinde Dersim Kürtleriyle Koçgiri aşiretinin siyasî bir ihtilâl tevlidine ~~çalışa~~ çalışacaklarından bâhis ve Dahiliye Nezaretinden Makam-ı âciziye irsal kılınan telgrafname ~~üzerine~~-ye cevaben Onbeşinci Kolordu Kumandanlığından gelen diğer bir telgrafnam~~enin~~ suretinin melfufen takdim-i huzur-u fahîmaneleri kılındığı mâruzdur. Olbabda emr-ü ferman hazret-i veliyyül-emrindir.

M. Tevfik **Basri** **Mehmet Hâdi**

دقیقه : ساعت	تاریخ	محل :	نجی رابور	کوندی :
	٢٥/٨/١٦	سلام	کوندرلمشدر	
		نظارت جلیله سنه	واصل اولمشدر	٤٨٩١

آدرس ..... خارجیه نظارت جلیله سنه .....

انگلتره قره العاره قونسولتلکنه استمالیه عطفاً قفقاسیه حدودنده حال و وضعیت کسب رضاتدیکده و کرد لرک ارضیده حمیت ایتدیکلری زمانده ضابطانی طرفندن یحیی ایدیلمکده اولدیغی مشعر ٢٥ اغستوس تاریخ و ١٧٢٧٦/٦٠٩ نومرولی تذکره ضمیمه لری اوزرینه اوضع اردو تشکیلی وکالتنه اجرا قلنان استعلام جواباً [redacted] حضور و تلغراف صدرتیله و سیواس ولایتی داخلنده درسیم کردلریله قوجگری عشیرتنک سیاسی بر اختلال تولیدینه [redacted] جالشیق حقلرنده باشت و داخلیه نظارتنده مقام معاجزیه اسسی قلنان تلغرافنامه [redacted] یه جواباً اردبشنجی قول اردوقماندانلغنه کلمه دیگر بر تلغرافنامه صدرتنک ملفوفاً تقدیم حضور ضمیمه لری قلنمش بولنمقده اولمایه اوزرینه حضرت ولی الامرکدر .

بر نسخه بصحت

[redacted]

198 No. lı vesikanın açıklaması

Harbiye Nezaretinin Doğu vilâyetlerinde âsayişin bozuk olduğu ve muhtelif unsurlar arasındaki münasebetlerin iyi olmadığı hakkında XV nci Kolorduya gönderdiği şifresine XV nci Kolordu Kumandanı tarafından verilen şifre karşılığını göstermektedir.

Vesika No. 198

Harbiye Nezareti
Nezaret Şubesi
Şifre Kalemi

Erzurum'dan Harbiye Nezaretine mevrut şifredir

C 22/8/35 şifreye. Ceneral Milen'in tebligatı hakkındaki emr-i Nezaretpenahîlerini aldım. Vilâyat-ı Şarkıyyede sükûn ve âsayişin pek mükemmel ve emniyetbahş bir derecede olduğunu defeatla arzetmiş ve Müfettişlik vekâletinde bulunduğum zamanda da tarih ve 183 numaralı şifre ile bilmünasebe arzetmiştim. Binaenaleyh mıntakai âcizide âsayiş pek mükemmeldir. Bunun halelden vikaye ve suret-i dâimede muhafazası ve anâsır arasında en ufak bir hâdise vukuuna meydan verilmemesi hususu da temin edilmiştir ve bu husus vesait-i mevcudemizle herzaman için mümkün ve kabildir Esasen mıntakamızın Trabzon Vilâyetinden maada aksamında anâsır-ı Hristiyaniye hemen yok mesabesinde olduğundan anâsır-ı muhtelife arasında bir hâdise vukuu muhtemel değildir. Halihazırda Trabzon Vilâyeti dahilinde de bâzı siyasî Rum çetelerinin ve Salibiahmer şeklinde gelen propagandacıların tahrikât ve teşvikatına rağmen anâsır arasında hiçbir hâdise mevcut değildir. En küçük bir hâdisenin men'i vukuuna muktazi tedabir de ittihaz edilmiştir. Bununla beraber muhacir ve Salibiahmer namı ile gelen ~~Rumları~~ Rum çetecilerle bunların getirecekleri esliha vesairenin memleket men'i dühulleri hususuna vilâyetçe dahi lâzımı gibi ehemmiyet verilmesi muktazidir. Ancak basit fikirlilere varıncıya kadar nasıl bir istikbalin kendi hayatını te'min veya esarete ilka edebileceğini idrâk etmiş olan milletin tâyin-i mukadderat ve esasat-ı milliyeye istinat etmeden sâdır olacak kararların şayamkabul görülmiyerek sükûnetin ihlâline bâis olacağını en büyük bir cüz'ütam-ı Kumandanî olmak sıfatiyle arzeylemeği vazifei mevkiiyye ve vecibei hamiyyet ve vataniyyeden addeylediğim mâruzdur. 24/Ağustos/35

15 nci Kor. Kumandanı
Kâzım Karabekir

Erkânıharbiyei Umumiyeye / 26 minh

I
26/8/35
6

199 No. lı vesikanın açıklaması

XV nci Kolordu Kumandanının, Ermenilerin Doğu hudut bölgesindeki Müslüman halkına reva gördükleri mezalim hakkında vilâyetlere gönderdiği açık tel "istihbarat raporu" dolayısiyle Elâziz (Elâzığ) Valisi Galip'in bugibi açık tellerin umumî efkârı teheyyüç eder mahiyette olduğuna dair Dahiliye Nezaretine gönderdiği şifre üzerine Dahiliye Nezaretinin Harbiye Nezaretine gönderdiği tezkiresine aittir.

Vesika No. 199

Babıâli
Dahiliye Nezareti
Kalem-i Mahsus
7574

911

Harbiye Nezaret-i Celilesine

Devletlû Efendim Hazretleri

Ermenilerin Kağızman'da ahali-i İslâmiyeyi katle başladıklarına vesaireye dair Onbeşinci Kolordu Kumandanlığından açık olarak vilâyete çekilen telgrafname suretinin naklile halisükûnda olan ahali-i İslâmiyeyi isyana teşvîk edecek yolda ihbarat ve neşriyatta bulunan bugibi Kumandanların tebdilleri lüzumunu mutazammın Mamuretülâziz Vilâyetinden alınan telgrafnamenin sureti leffen savb-ı âlilerine tesyar kılındı. Bîasıl ve esas olan ihbarat ve neşriyat-ı vâkıamın negibi maksada müpteni olduğu malûm bulunduğundan huzur ve sükûn-u halkı ihlâl edecek bugibi harekâtın men' ve tekerrür-ü vukuu esbabının istikmali mütevakkıf himem-i aliyyei Nezaretpenahîleridir Olbabda emr-ü ferman hazret-i men-le hül emrindir / **27/Zilkade/337** **25/Ağustos/335**

Erkânıharbiyei Umumiye Dairesine
27/Ağustos/35

Dahiliye Nazırı
Adil

Şube 1
5123

R. P 933

Harekâttan
şifre
2989
I
27/8/35

Ş. 1 M 27/8/35

Babıâli
Dahiliye Nezareti
Kalem-i Mahsus

Mamuretülâziz Vilâyetinin 23/Ağustos/335 tarihli şifresi suretidir

Zeyil 21/Ağustos/335 Onbeşinci Kolordu Kumandanlığından açık olarak vürudeden telgraf sureti zîrde arzolunmuştur. Bugibi telgrafların keşidesi halisükûnda bulunan ahali-i Müslimeyi tehyiç ve isyana teşvik gayesine mâtuf bulunduğu aşikâr ve bunlara karşı lâkayt kalmakta gayricaiz ve hükûmet silâhını düşmanlar elinde bırakmaktan farksız bulunduğu cihetle hükûmet-i mülkiyeyi teşkil eden rüfekası âmaline hâdim Kolordu Kumandanlarının tebdilleri elzem bulunduğu mâruzdur.

Suret

Ermenilerin Kağızman ahali-i İslâmiyesini katle başladıklarını ve bir kısmını da toplıyarak camiye doldurduklarını bu felâketi görerek kaçıp Çukurcam ve Kükürtlü dağına canatan ve kısmen aç ve çıplak kadın ve çocuk olmak üzere iki yüz kadar nüfusdan ibaret olan ahali ifade eylemiştir.

Aslına mutabıktır
25/Ağustos/335
imza

Vesika No.: 199

به

حوبه نفه ره جیه

دخلیه نظارتی

٧٥٧٤

٩١١

دولتلو افندم حضرتلری

ارمنیلر قاپوزمانده اهالی اسلامیه یی قتله باشلادقدنه وسائره یه دائر اوبه‌کچی قول اردو قوماندانلغنه آچیله
اولدرقه ولایتجه تلغراف‌نامه‌لر تنظیم حال سکونده اولان اهالی اسلامیه یی عصیانه تشویق ایچون
یولده اخبارلر ونشر یاپده بولنمالر بوکی قوماندانلرک تدبیرسز زوغه منفعه معموره العزیز ولایتنده آتلنان تلغرافنامه
صورتی نفاذنه علیه‌نه تسیار قدری یی اصل واساس اولان اخبارلر ونشریاتلر واقعدنه نه‌کی مقصده مبنی اولدیغی
معلوم بولنمقدنه حضور وسکونه خلل ایده جک بوکی حرکاتک منع وتدارکی وقوعی اسبابک استکمالی موقف هم
عین نفه تیناهیدر اولبابده اوزرینه حضرت تامه الاتکدر

داخلیه ناظری

حلمی

٢٥ ٢٧

٥١٢٢

٢٩/٨/٢٧

داخلیه نظارتی

محرره الفبز ولاینک ۲۷ اغستوس ۲۲۵ تاریخلی

شیفره ی صورتیدر

ذیل ۲۱ اغستوس ۲۲۵ اوله بشنجی قول اردو قوماندانلغندن آچیلهاوله رهدورودایدن
نفاق صورتی زیرده محرر اولنمشدر . بوکی نفاقدن کشیده ی حالی سکونده
بولنان اهالی مسلمه یی تهیج وعصیانه تشویق غایه سنه مبنی بولندیغی آشکار
ولبنره فارشی لاقید قالمقده غیر جائز وحکومت سلاحی دشمن النده یاخود
خرقسز بولندیغی جهتله حکومت ملکیه یی تشکیل ... . رفقای آمانه خادم قول اردو
قوماندانلغینک تبدیلی الزم بولندیغی معروضدر

صورت

ارمیدلک قاغزنانه اهالی اسلامیه سی فتله باشلادقدنی ویرقسمنده
طوپلاییه جامعه دوندردقدنی بو فلاکتی کورمدن فاچوب چیقدرجام
وکوکرتی طاغه جانه آتانه وقتماً آ.ح وجلانه فادیه وچوجیه اولمه اوزره
ایکیوز قدر نفوسدن عبارت اولان اهالی افاده ایلمشدر

اصله مطابقدر
۲۰ اغستوس ۲۲۵

200 No. lı vesikanın açıklaması

XV nci Kolordu Kumandanlığı tarafından Kafkas ahvaline dair Harbiye Nezaretine gönderdiği istihbarat raporunu göstermektedir.

Vesika No. 200

Harbiye Nezareti
Nezaret Şubesi
Şifre Kalemi

Erzurum'dan Harbiye Nezaretine mevrut şifredir

Kısım 2'ye yazdık 31/Ağustos/35

Ermeni Taşnak Cemiyeti Revan ve Aras mıntakalarında ve Elviye-i Sülsede birtek Müslüman bırakılmamasına karar vermiş olduğunu hafî ve celî icraatiyle göstermesi ve bilhassa Müslümanları ifna etmekle mükellef bir komite teşkil eylemeleri, Ermeni hükûmetini ve muntazam kıtaat-ı askeriyesinin dahi Müslümanları katliifna politikasını takip ve hertürlü fecayi ve mezalime bilfiil iştirak eylemesi sebepleriyle Kars, Sarıkamış, Iğdır taraflarında ve Revan ve Aras mıntakasında İslâmlara kaşı yapılan mezalim son dereceyi bulmuştur. Şimdiye kadar yaptıkları fecayi ve işkencelere zamimeten 11/8/35 günü Kağızman eşrafını toplamışlar 12/8/35 günü Tavas gölü Yukarıkatırlı ve havalisindeki İslâm köylerine tecavüz ve katliâm yapmışlar 18/8/35 günü Kağızman ahalisini katle başlamışlar ve diğer mıntakalarda dahi aynı mezalimi icra etmekte bulunmuşlardır. İslâm köylerinin zehairini harmanlarda gasbediyor ve tarlada çalışmalarına mâni oluyorlar ve bu maksatla top ve makinelitüfekle taarruz ediyorlar 19/8/35 günü çift satıhlı bir tayyarelerinin uçtuğu ve yaylalarda bunun ahaliye bomba ile tecavüz ettikleri hududumuzdan görülmüştür (Camilerde ezan okuyanları taşlayıp sebbediyorlarmış) Kadınlara da işkence etmekten çekinmiyorlarmış namuslarına tecavüz ediyorlarmış topladıkları Müslüman kadınları askerleriyle birlikte uryan bir halde gezdiriyorlarmış. Bu halleri ve bilhassa kadınların çıplak ve uryan

görenler

bir halde gezdirildiğini kvanlr arasında umumî bir galeyan hâsıl olduğu (hicretten ve öteye beriye ilticadan vazgeçerek mertçe ölmeği tercih ve kabul ile Ermenilere mukabele bu suretle hayat ve namuslarını muhafazaya azmettikleri ve evvelce hicret eden Müslümanlardan bâzıları dahi memleketlerine avdet ederek vatan-ı aslîlerindeki Müslümanlara iltihak eyledikleri ve Müslümanlarla Ermeniler arasında Iğdır ve Kağızman ve Sarıkamış ve Merdenik taraflarında müsademeler olduğu istihbar kılınmaktadır) Harbiye Nezaretine ve civar Kolordulara arzedilmiştir. 26/27 Ağustos 35

Vürudü 29 minh **15 nci Kor. Kumandanı**
Kâzım Karabekir

Erkânıharbiyei Umumiyeye 30 minh

Şube 2 **M**
3677 **3271**

30/Ağustos/1335 **Ş. 2 M 30/8/35**

201 No. lı vesikanın açıklaması

XV nci Kolordu Kumandanlığından Harbiye Nezaretine gönderilen ve 200 No. lı vesikayı teskil eden istihbarat raporu üzerine Harbiye Nezaretinin Sadaret makamına gönderdiği tezkireye aittir (Harbiye Nezaretinin bu tezkiresinde bahis konusu edilen raporlardan ikisi aşağı yukarı aynı mealdedir).

Vesika No. 201

Şube 2
3677
3675
Şube 2 Kısım 2
Mütareke

M
3269

H. (İmza okunamadı)
31/8/35
30/Ağustos/35

Makam-ı Samii Sadaretiuzmâya

Kafkasya dahilindeki Ermeni mezalimine mütaallik olarak 15 nci Kor. dan vürudeden üç kıta şifre sureti merbuten takdim kılınmıştır.

Matbuat-ı ecnebiye ise aleddevam fi'lî muavenetler ibzal olunmazsa Ermenistan'ın mahvolmak üzere bulunduğunu yazmaktadırlar.

~~Son za~~ Halbuki son zamanlarda tarih, vak'a mahal zikredilmek üzere Ermeniliğin Kafkasya'da İslâmlara karşı yaptığı hunharlık tafsilâtı haber alındıkça Huzur-u Samîye arzolunmuş idi.

Muktezası menut-u re'yi fahîmaneleridir. Olbabda

Muzaffer **Mahmut Beliğ** **Mehmet Hâdi**

Kısım 2 **Mütareke**

کوندرن :	شجی رابور	شغل :	تاریخ	توقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

202 No. lı vesikanın açıklaması

XV nci Kolordu Kumandanlığının 200 No. lı vesikayı teşkil eden şifresi üzerine Harbiye Nezaretinin Hariciye ve Dahiliye Nezaretlerine gönderdiği tezkireyi göstermektedir.

Vesika No. 202

Tebyiz edilmiştir
30/Ağustos/335 Mehmet İzzî
Şube 1 Kısım1

"Tahriren"
27/Ağustos/35

Şube 1
5217

Hariciye Nezaret-i Celilesine
Dahiliye Nezaret-i Celilesine

İzmir cephesi hakkında Ceneral Milen Cenaplarından mû'tâ raporun hal ve âti için nazarıdikkat ve ehemmiyette bulundurulması hususunda Nezaret-i âcizîce vâkı olan tebliğ ve tamime Onbeşinci Kolordu Kumandanlığından mevrut cevapname ile cevaben keşide ettiğim telgraf suretleri ~~sureti~~ leffen takdim-i huzur-u (fahîmaneleri) devletleri kılındı. Vilâyat-ı Şarkıyyede sükûn ve asayişin idame ve istikrarı ne derecede şayan-ı temenni ise, Batum'da içtima ve akın akın aksâm-ı sahiliyyemize ihraç ettirilen ve bu tecavüzü Salibiahmer namı tahtında setr-ü ihfa eden ~~Rum çeteleriyle~~ ve sırf sükûn ve inzıbatı ihlâl maksad-ı mel'anetkâranesiyle dahil-i memlekete esliha ve cephane kaçıran ve kaçırtan Rum çetelerinin men'i harekâtı için ~~Erzurum Vilâyetince~~ de vilâyetlerce de tedabir-i lâzime ittihazı tahtı vücuptadır. ~~Binaenaleyh; Kolordu~~ görülmekle icabedenlere tebligat-ı muktazıyye ifası menût-ı irade-i ~~nun bu babdaki temenniyatına müttalâasına iştirâk ve muktezasının ifası husu~~ fahîmaneleridir.

~~sunda karar sâib i (fahîmaneleri) devletlerini arz rica eylerim. Hariciye ve Dahiliye Nezaret-i Celilelerine arzolunmuştur.~~

Şakir Muzaffer **Ali Rıza** **Mahmut Beliğ** **Mehmet Hâdi**

Vesika No.: 202

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
[illegible]	کوندرلمشدر	[illegible]		
[illegible]	واصل اولمشدر	۲۷ / اغستوس / ۳۵		

آدرس [illegible]

[illegible]

[illegible]

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرسی

تحقیقاتنه

محمد علیف

203 No. lı vesikanın açıklaması

XIII ncü Kolordu Kumandanlığı tarafından bölgesi ahvaline dair Harbiye Nezaretine gönderdiği istihbarat raporunu göstermektedir.

Vesika No. 203

Harbiye Nezareti
Nezaret Şubesi
Şifre Kalemi

Diyarıbekir'den

Harbiye Nezaretine mevrut şifredir

Dakikai teahhuru gayricaizdir.

İngilizlerin Zaho'da tecemmü' ettirdikleri kuvvetle Imadiye aşairini te'dibe gittiklerini müsademelerini ve bugün de üç tayyarenin Cizre kazasına tâbi Selvi nahiyesinde bir köye bomba attıklarını ve bu hareketi protesto ettiğimi bu halin Tırnak aşairinin galeyanını mucibolduğunu Şırnak Kaza Kaymakamının iş'arına atfen arzetmiş idim. Telgraf hattının bozuk olması hasebiyle Cizredeki müfrezeden bu babda malûmat alamadım. Şemdînan keşide ettikleri açık telgrafı Fırka tebliğ etti. Bu babda vilâyetle Mutasarrıfla muhabere etmekte olduğunu bildirdi. Telgraf aynen şudur

Din-i İslâmın hasmıkadîm-i ekberi olan ve şirzeme-i kalîleden ibaret olan Ermeni çetesi İngiliz Hükûmeti tarafından Zaho'ya içtima ettirilerek âtiyen Kürdistanı istilâ etmek emeliyle tecavüz-ü hudutla karyelerimize mescitlerimizi tayyarelerle bombardıman ve tahriple beraber birçok mâsum etfal ve nisvanı itlâf eyledi Ermeniler İngilizlerle beraber tecavüze başladı Şimdiye kadar Halifei Müslimîn emrine imtisalen sükûn ve sükûneti muhafaza ettik. Bugünlerde yapılan mezalime karşı fimabât tâb-ü takatimiz kalmadığı gibi urûk-u hamiyyeti harekete gelen aşairin dahi teskini gayrikabil olduğundan Ermeni efradı ve İngiliz askeriyle icray-i harbe mecburiyet hâsıl olduğu ve arazimizin teslim edilmemesi hususu mütaaddit telgraflarla arzedilmiş bulunduğu mâruzdur. Fırkaya aşairi teskine çalışması mahiyet-i mes'eleyi âcilen bildirmesini yazdım. Fakat Şırnak'ta bütün İkinci Fırkayı cemettim. O dağlık arazide cebren nihayet beşyüz tüfekten ibaret bir fırka ile aşayiri teskin mümkün değildir. Ancak nesayih ile teskine çalışılacaktır. Şırnak mıntakasında iaşe müşkildir. Aşairin sükûtu ancak İngilizlerin İmadiye harekâtını durdurulmasiyle mıntakamıza tecavüzatta bulunmamasiyle mümkündür. Irak'dan gelen zâbitanın ifadesine atfen İngilizlerin Irak'daki kuvayi muntazamasımn Hindistana sevkettiğini ve bunu telâfi için Şeyh Mahmud'a ve Imadiyelilere karşı Nasturilerle Ermenileri Hintli kıyafetinde ilbas ve teçhiz ederek asker yaptığını arzetmiştim. Zaho'ya gelenlerin içinde Nasturi ve Ermeni bulunduğu muhakkaktır. Binaenaleyh sükûnun tamamii avdeti için Nasturi ve Ermenilerin İngiliz kıtaatından çıkarılması aşairi iğfai maksadiyle başlarına sar-

dıkları sarıkları da çıkarmaları lâzımdır Bunlar yapılmazsa ve tecavüzat devam ederse bu meselenin tevessüe çok istidadı vardır. Yalnız Siird Livasında ahali yedinde mübalâğasız yirmi bin harb tüfeği bulunduğu düşünülmelidir galeyan-ı millî ve diniyye arazinin menaatine şerait-i mahalliyenin adem-i müsaadesine karşı Kolordu kat'iyen aşaire cebriistimal edemez. Buna kuvvetimiz kâfi değildir. Ötedenberi Irak'ta aşairi hükûmet aleyhine tahrik eden ve İslâmiyetin en birinci düşmanı olan Musul hâkim-i siyasîsi Leçman'ın sakîm siyaseti de sükûnu ahyl ediyor. Bu muharrik zat de hemen Musul'dan kaldırılmalıdır. Harekât 2321 numara ile Nezarete ve berayimalûmat 15 nci Kor. Kumandanlığına yazılmıştır.

28/Ağustos/35

13 ncü Kor. Kumandanı

Cevdet

II
30/8/35

204 No. lı vesikanın açıklaması

Bardız - Oltu bölgesinde Ermenilere karşı mukavemet eden Millî Türk Teşkilâtı Reisinin, Horasan mıntakasındaki 12 nci Tümen Kumandanlığına bir topun tamiri için yaptığı müracaati üzerine bu Tümen Kumandanının XV nci Kolordu Kumandanına gönderdiği şifreyi göstermektedir.

Vesika No. 204

1 — 601 — Çayırlı aceledir

Horasan — 28/8/35

15 nci Kor. Kumandanlığına

28/8/35 tarih ve 1/599 numaraya mütekaddim şifrenin dokuzuncu maddesinde arzedilen top, hudut haricinde toprak altından çıkarmak suretiyle Eyüp Paşa tarafından elde edilen yedibuçuk santimetrelik Şnayder topu olup irca yayı havası noksan ~~sorulan~~ verilmiş olmasından geri tepme tesirine mukavemet ederek pistonlardan birisinin başı kopmuş ve diğeri eğilmek suretiyle amelden sâkıt olduğu ve bu tertibat kâmilen değişmedikçe işliyemiyecek bir hale geldiği ve berayi tamir Otuzaltıncı Alay Kumandanlığının muvafakati istihsal edilmeden mezkûr top hudut bölüğünün gafletiyle dahile alınarak Zıvın köyünde hıfzedilmiştir. Bu topun burada tamiri kat'iyyen kaabil olmadığından Erzurum'a gönderilip gönderilmiyeceğinin iradesi mâruzdur.

Galip

12 nci Fırka K.
Osman Nuri

29 Ali

1
Kısım
30 Fethi

1 Şube 29
Muharrem

205 No. lı vesikanın açıklaması

XV nci Kolordu Kumandanlığı tarafından 12 nci Tümen Kumandanlığının 204 No. lı vesikayı teşkil eden şifresine verdiği yazılı emrin aslını göstermektedir.

Vesika No. 205

Onbeşinci Kolordu Birinci Şube musvedde vardkasıdır

Müsevvidinin imzası: Fethi

Tarih-i tesvidi : 31/8/35 *Hususi* *Zate mahsustur*

Mersule numarası : 286

12 nci Fırka Kumandanlığına

Ç 28/8/35 ve 599 numaralı şifreli raporun dokuzuncu maddesine:

Badelmütalâa ihrak olunacaktır.

Eyüp Paşanın ~~takibettiği gaye ulvî ve mukaddestir~~ İslâmları himaye ve muhafaza hususundaki hizmeti ~~şayan-ı takdirdir~~ ulvîdir. Sırf bunun gösterdiği mevcudiyet ve Ermenilere karşı tuttuğu tarz-ıhareket sayesindedir ki Ermeniler yaptıkları bunca hareket ve teşebbüslere ve başvurdukları hertürlü hiyle ve desiselere rağmen Bardız ve Oltu cihetlerini işgal edememişler~~dir~~ ve bu suretle bu havalideki İslâmların mal, can, ırz ve namusları Ermenilerin tecavüzat-ı leîmanesinden masûn kalmıştır. Binaenaleyh Eyüp Paşaya her suretle muavenet ve müzaheret kendisini gücendirecek ~~ve aleyhimize bir hattıhareket~~ ve menafi-i İslâmiyeye münafi bir hattı hareket takibine sebebiyet verecek alıvalden mücanebet eylemek ~~hepimiz için bir fariza-i diniyye ve milliyedir~~ lâzımdır. Şukadar ki Eyüp Paşa ümmî olmakla beraber zekâ ve ihatası mahdut ve fikr-i siyasîsi mefkuttur. ~~Hîn... kendisine ayrılan muavenetten kendisi de haberdar olmıyacak ferasette~~ Hîni-hacette bize dost olduğunu nazarıdikkate alınmaksızın yaptığımız muavenetlerden hertarafa bahsedebilir. Binaenaleyh yapılan muavenetlerde bu hâlet-i ruhiyeyi dâima gözönünde tutmak da lâzımdır. Şu halde gönderdiği topun oraca kabilse derhal ~~tamir ettirilmesi ve icrası~~ edilmesi veyahut Erzurum'a gönderilmesi ve bunun gibi icrası ..... Mümkün olan hertürlü ihtiyacatının temini cihetine gidilmesi lâzımdır. Yalnız bugibi hususatın fevkalâde mahrem ve mektûm tutulması harice hiçbir şey hissettirilmemesi ve muhaberat-ı resmiye arasına geçirilmiyerek şifahen ve suret-i münasibe ile hal ve tesviye olunması ve şayet muhabereye lüzum görülürse buna mütaallik mevaddın ~~dosyasında hıfzı~~ şuabatça muameleye tâbi tutulacak ve dosyasında hıfzı icabedecek diğer mevatla birlikte yazılmıyarak Zate Mahsus işareti'yle ayrıca yazılması ve badehu ihrakolunması lâzımgeleceğinden bu cihetin temin buyrulması.

Şifre ettim **Kâzım Karabekir**
9/35

Vesika No : 205

اون بشنجی قول اردو طوپچی پیر محکمی سعبه			مسوده ورقه سیدر.
اوراق نومروسی		خلاصه	مضبط امضاسی
شعبه نومروسی			تاریخ تبییضی
مسودنك امضاسی	[illegible]	حصوص	تبییضه قونیلان نومرو
تاریخ تسویدی	٢٥/٨/٣١		مقابله حیثك امضاسی
مرسوله نومروسی	٢٨٦		مقابله تاریخی

فرقه ١٢ قوماندانلغنه

٢٥-٨-٣١ و ٥٩٩ نومرولی تبلیغه لری ایورلك حقوقنی ماده سنه :
بعد المطالعه اجراءه اولنه جقدر .

ایوب پاشا [illegible] اسلامك صیانه و محافظه
خصوصنده کی خدمتی [illegible] علویه صرف بوله کوستردیکی موجودیت
واردیلده قاریشی طوتدیغی لحظه حرکت سایه سنده دیکه اردیلر یاپدقلری بونجه
حرکت و تشبثلره و باسه اوردقلری هرلو حیله و دسیسه لره رغماً باریز
داولتی جهتلرینی اشغال ایده مشلر [illegible] و بو صورتله بو حوالیده کی اسلامك
[illegible] مال، جان، عرض و ناموسلری ارتبلرك تجاوزاتی لیمانه سنه مصروف
قالمشدر . بناءً علیه ایوب پاشایه هر صورتله معاونت و مظاهره
کندیسنی کوجدیره جه [illegible] و منافع اسلامیه منافی بیر خط
حرکت تعقیبه سیت ویره جه احوالده مجانبت ایله [illegible]
[illegible] . شو حالده کوندردیکی لحظه (اوراق قابلایه) اردحالی تعمیر [illegible] ایدلمسی و باخصوص
ارضروم کوندرلمسی و بونلرك اجراسی
مکمل اولانه هرلو احتیاجاتك تأمینی جهتنه کیدلمسی لازمدر . بیلکه بوکبی
خصوصاتك فوق العاده محرم و مکتوم طوتلمسی خارجه هیچ بیرشی صرایتدیرلمامسی
و مخابراتده رمز آراسنه کیرلمه یرك شفاهاً و صورت مناسبه ایله حل و تسویه اولنمسی
و شاید مخابره یه لزوم کوریلورسه بو ٨ مفلوه مواد [illegible] شیفرانجه معامله
تابع طوتیلمه جه و دوسیه سنه حفظی ایجاب ایده جه دیکر مواد بیرلکده یازلمایه رک زاتنه مخصوص
تاریخلی آیریجه یازلمسی و بعده اجراءه اولنمسی لازمکلمکله بو جهتك تأمینه بیورلمسی .

زاتنه مخصوصدر

وقتکه ایوب پاشا
داولتلرك یاپدقلری
حاطری محدود و فکر
بیسی مفقود [illegible]
[illegible]
[illegible]
[

206 No. lı vesikanın açıklaması

Harbiye Nezaretinin XX nci Kolordu Kumandanı Ali Fuat Paşanın (Sayın Ali Fuat Cebesoy) azli ile yerine Ahmet Hulûsi Paşanın tâyini hakkında aldığı karar üzerine XV nci Kolordu Kumandanının Harbiye Nezaretine gönderdiği şifreyi göstermektedir.

Vesika No. 206

Nazır Paşa cevap yazmış
Nezaret şubesinden istenecek

Harbiye Nezareti
Nezaret Şubesi
Şifre Kalemi

Şube 1 **M**
5385 **3366**

R. P
Erkânıharbiyei Umumiye Dairesine
10/9/35
Ş. 1 M 10/9/35
S. F. .13

Erzurum'dan

Harbiye Nezaretine mevrut şifredir

Yirminci Kolordu Kumandanı Fuat Paşanın azlile vekâletine Ankara'daki Ahmet Hulûsi Paşanın tâyini hakkındaki 28/8/35 tarihli telgrafname-i sâmilerini aldım Dâima hakikate istinat etmek mucib-i selâmet olduğundan bu babdaki kanaat-i âcizanemi arza mücaseret eylerim.

1 — Mütarekedenberi sık sık tebeddül eden hükûmet-i nzamz (nüzzar) hiçbir vakitte büyük Kumanda makamlarını devletin dahilî ve haricî siyasetinden ve hattıhareketinden haberdar etmemiş ve bittabi' re'sen temasda bulunduğu milletin içtihat ve kanaatini merbût (meskût) bırakmıştır.

2 — Mütarekeden şimdiye kadar en muktedir namuskâr ve Harbi Umumîde dört beş senelik hunîn tecrübelerde bilvücuh irfan ve liyakatleriyle tecavüz (temayüz) etmiş büyük rütbedeki Kumandanlarımız hiçbir sâik-ı vicdanî olmaksızın sırf söndürmek kasdiyle birer ikişer azil tağrip ve tecrit edilmiş ve bunların yerine Balkan Harbinde iki üç hafta zarfında orduyu tarümar ettirmek gibi tarihin ender kaydettiği ve Ali Nadir Paşa gibi düşmana karşı hakaretler altında elinde beyaz bayrak taşıyan ve vatan ve milletin inkırazına âlet ve tarih-i millînin ebediyyen istikrah ve nefretini mucip zaif ve acz ~~eylemiş~~ ile meşhûn olan insanlar getirilmeğe başlanmıştır.

3 — Talât Paşa ile rüfekası hükûmetinin hotbehot kararlariyle memlekete ilka eylediği ~~felâketin~~ felâket gözönündedir Bu hükûmet-i hâzıramızın da ahval-i mühlike ve sariha karşısında alâkadarân ile tevhid-i mesaî yolunun aranmaksızın ve millet ve v la r k (vatanın) ihmali suretiyle olan bu hareketi belki daha elîm şekilleri takip ve ikmal eylemekte olduğu kanaatini vermektedir. Acı ve canlı misalleriyle tevali eyliyen bu ahval neticesinde milletin hükûmete karşı tedricî başlıyan soğukluğu kesb-i vüs'at ve şiddet etmiştir. Ve b r v c k b a s (berveçhibâlâ) serdolunan bu ahval ve vaziyetler-

maalesef evliyayı
dir ki orduyu da maal' iğfal k l a m a d hükûmete karşı uzak ve millete merbut bulundurmağa başlamıştır ki bu veçhile vaziyetin hükûmet noktainazarından neka-
girdiğine
dar elîm bir şekle ——— şüphe yoktur. Ve bir müddettenberi hafiyyen başlıyan
inhizamı mandaterlikleri
memleketin i n y . a m y ve İngiliz ve Amerika m a z a t e r leri ~~ve~~ bu son zamanlarda artık alenî bir propaganda derecesine ve matbuatın münakaşa sütunlarına
milletin
geçmiştir. Bütün n l r k hulâsai tetkikatı gûya hükûmet İngiliz mandasını terviç ediyor İngiliz mandaterliği Makam-ı Hilâfet ve Saltanatı bir Hidiv derecesine
aksam-ı vatanı
indirmek ve bugün zâten tamamiyle işgal altına alınmış bâzı A k.m. t v n y ecnebi
hiçbir istilâ
devletlerin ayrı ayrı mandaterliğine terketmek imiş. Millet ise h y r vakit i s t y t
ve hükûm
v e r h k m politikası takip etmiyen ve vahdet ve istiklâl-i millîye riayetkâr olacağı imân l h i n Amerika mandasını istiyormuş. İşte pek şayan-ı teessür ve dikkattir ki bütün mes'ul makamlardaki zevat bu âne kadar hiçbir veçhile hükûmetin noktainazarını işitmemiş ve aslaa tenvir edilmemiştir. Balâdaki mâruzatımın hulâsası hükûmet ile milletin ayrı ayrı yollardan gittiği şimdiye kadar dâima meçhul ve muzlim bırakılan ordu için de âmal-i milliyye cereyanlarına müzahir kalmak mecburiyeti hâsıl olduğu vebundan maada ordu ile hükûmet ve mil-
gittikçe bürudet
let ile hükûmet arasındaki tdksh artan suitefehhüm ile br d t husule gelmekte olduğu anlaşılıyor. Binaenaleyh kemalihürmet ve mutavaatla arz ve teklif-i âcizanem şunlardır a - Hükûmet-i merkeziyemizi teşkil eden zevatıkirâm dinî ve vatanî ve millî bir azm ve rûhile bu mütehalif ve neticesi pek tehlikeli olacak cereyanları vicdanî bir surette tahlil ile hatalı ve yanlış yolları tefriketmek ve büyük makamlardaki Kumandanları aynı âmal-i salime tahtında ikaz ve vatan ve milletin nokta-i selâmeti etrafında celp ve tevhit etmek.

b - Milletle ordu üzerinde hükûmet-i merkeziyeye karşı devama başlıyan ve tehlikeli şüphelere sâik olan şu hayat ve memat günlerinde evsaftan mahrum ve düşkün ricali gerek kumanda ve gerekse büyük ve mühim işler başına getirmek suretiyle âlâm-ı vataniyeyi müzmin şekillere sokmamak.

c - Zat-i Şevketsimât Hazret-i Padişahînin İradat-ı Seniyye-i Hılâfetpenahîlerini ancak vatan ve milletin bihakkın hissiyat-ı hasene ile mütehallî olduğunu izhar eylemek.

h - Namus, iktidariyle meşhur olan Fuat Paşa hakkında yanlış zehap ve telâkki neticesi şereftaallûk buyrulan İrade-i Seniyye-i Padişahî hakkında atebe-i ulyay-ı mülûkâneye yeni bir mâruzat hissettirmek. / 25/Ağustos/335

şifre kalemine vürudü 7/Eylûl/ minh

15 nci Kor. K.
Kâzım

Yirminci Kolordu Kumandanı Fuat Paşanın azli hakkında Harbiye Nezaretine yazılan şifre aynen berveçhi bâlâdır âtidir. Bu şifre umum Kolordu Kumandanlıklarına arzedilmiştir.

29/Ağustos/335

Şifre kalemine vürudü / 7/Eylûl/ minh

15 nci Kor. K.
Kâzım Karabekir

Nazır cevap yazmış Nezaret şubesinden suret aranması

I
11/9/35

Vesika No.: 206

حربیه نظارتی ۵۲۸۵/۱ — ۲۲۶۸/۲

نظارت شعبسی ارکان حربیه
شفره قلمی

ارکان حربیه عمومی ۲۵/۹/۱۰

F. M. ۱۳

بدرجی قول اردو قوماندانی نوار پاشانک عرایضه وکالتن انقره ده کی احمد حلوصی پاشانک تنقی خفه ده کی ۲۵/۸/۲۸ ایلی تلغرافنامه سابقه سی آلدم و آنا حقیقت استماع ایتلدی موجب سلامت اولدقجه بو بابده کی نقاط عقیده می عرض کاسر ایلرم.

۱ — تماکو دیری صورت صورت تبدل ایدن حکومتی ... قوماندانلقلر دولتک داخلی و خارجی سیاستنه وضع قرارنده خبرداری اولمسه و بالطبع پاشا نماده بولنیغی ملتک اجتهاد و تفاکری ولیه ایلمشدر.

۲ — تماکو ده کی قدر آل مقتدر یاموسقا وجه عمومیه دن یسه سنلک خوبه کیدیلم بالوجوه عرضانه دلیانتلرله تحلیه ایتمشلر بوده کی قوماندانلرز بلغچه یه سائق حدلک المقتضیه طرف سوندرمق قصدیله بر آیلیق غزل تعیین و تجرید ایدلمه و یونانلر بریه بالقانه چرپه ایکی اوچ هفته ظرفنده اردوی تاردما ایدوب کی نایجه اندر قدر ایتدکی و علی باده پاشا کبی وطنسور قماندانلر الده الده یاصه یاره طاتیانه دوطه و ملتک اطرافنه التوبایچ ملتک ایدیا اشتراه و نفرتی موجب ضعف و عجز علیه ایلتحمه اولان انسانلر کیرلمک یاشلاشدر.

۳ — طلعت پاشا ایله رفقاسی حکومتک خودبخود قرارلرله محکمه القا ایلدکی فلاکتلر اوکلنده در. بو حکومت حاضره زمانده احوال مهلکه دوچار قاتوسنه علاقه دار ایله توحید مساعی ایلمشلر آنجه

نظارت شعبه‌سی

شفره‌قلمی

وملت و دولت اشمالی صوبنده اولان بو حرکتی بلدرهای ایچ تشکلاری تعقیب و اکمال ایتمکده
اولدقلری قناعتی ویرمکده‌در. آچی و جانلی قیالارله نوال ایلیان بو احوال نجه‌سنه ملت
حکومت فاشیستی تدریجی کسبانه خوخوقلغی کسبه وسعت و شدت ایتمشدر. ورود چک باشی سرد
اولنان بو احوال و وضعیتلردن اروپایه ده مع الاسف انتقال ایلامش حکومت فاشیستی
اوراده ده ملت و وطن بولندیرمغه باشلامشدر که بو وجهله وضعیت حکومت بعض نظرنده نه قدر
ایچ برتشکلات شبهه بولندی. و برمدتبری خفیاً باشلدیغی تحکمات اله‌سی ایچه و انگلتره
و امریقا ماناقلقلری اله‌سنه اولان تشکلات بو حصول بولمامشده ارتداد علنی بر یوریاغانه درجه‌سنه
و طبیعاتلک مناقشه‌سنه‌ده کچمشدر. بتون بو دلیل خلاف و نفاق کویا حکومت انگلتره
ماناسی نزدنده ایدیجه انگلتره ماناسی نفع خلافت و سلطنت برخدیو درجه‌سنه ایدیرمه
و بولونه‌رق تمامیله استقلال الله آلمسنه بعض الله ... اهمیت دولتلری ایچه
بو ماناسی اعلان ترک ایتمک ایسه ملت ایسه ... وقت اسی ... و ... الله
بولنیقدر تعقیب ایتمیه و وحدت و استقلال ملیه رعایتی اولاجغی ایمانه ...
امریقا ماناسی ایسه بو مسئله ... چه شایانه تأثر و دقت‌در که بتون مسئله معامله‌ده‌کی
ذوات بو آنه قدر بر وجهله که تا نقطه نظری ایشتمسه و اصلا تنویر ایدلمشدر. بالاده‌کی

حربیه نظارتی
نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی

معروضاتمز علاوه‌سنده حکومت ایله ملت آره‌سی آیری بولاردن کچن تحدید قوه دائما مجهول و مظلم براقیلارق اردو ایچنده اعمال ایله جریانلر مظهر تیلجه حکومت حاکمه‌نی و بونه ماعدا اردو ایله حکومت و ملت ایله حکومت آره‌سنده تدریجاً [تیره‌لیک] آرتان سوء تفاهم ایله بر درجه [بیوزت] حاصل کلمکده اولدیغی آکلاشیلور. بنا‌علیه کمال حرمت و مطاوعتله عرض و تکلیف عزیمت شوندر. آ — حکومت مرکزیه‌نی تشکیل ایدن ذوات کرام دینی و وطنی و ملی بر عزم و روح ایله بو تحالف و تجاسر یک نهلکه‌لی اولدیغی جریانلری و حادثه‌لری صورتده تحلیل ایله حفظ و یاکلسه بولنمق ضرورتی ایتمک و بونک مقابلنده‌کی قوماندانلری یعنی اعمال سالمه تخذیه ایتمک و وطن و ملت نقطهٔ سلامتی اطرافنده جلب و توحید ایتمک.

ب — ملت اردو اورده حکومت مرکزیه قاتنی دوام باشلاییان و نهلکه‌لی شهرلره سائق اولدیغی شو حیات و ممات کوریلرنده اوصاف مذکوره‌نی روشنکونه رجال کرک قوماندا و کرکسه بیرلک و بهم ایشلر باشنه کتیرمک صورتیله آلام وطنیه‌نی مرهم تشکیله صوقمامق.

ج — ذات شوکتسمات حضرت پادشاهیک ارادات سنیهٔ خلافتپناهیلری آنجق وطن و ملتک بحق حیاتنه ایله محلی اولدیغی اظهار ایلمک.

د — ناموس، اقتدار ایله مشهور اولان فواد پاشا حضرتلری یاکلسه دقاق و تلقی تجاسر

نظارت شعبه‌سی
شفره‌قلمی

ترفعاته بیورلدیغی اراده سنیه پادشاهی حقنده عتبه علیای سلطانیه یکی بر معروضات
حس ایدیلمك . ١٥ حه .

شفره قلم ورودی ١٤ قلمی

قائم

یکدیگر قول اردو قوماندانی فؤاد پاشانك عزلی حقنده جبهه قوماندانلغنه یازیلدی شفره عینا
بروجه آتیده بو شفره عموم قول اردو قوماندانلغنه جواب ایلنمشدر .

١٥ حه .

شفره قلم ورودی ١٤ قلمی

قائم قومکه

٢٥ - ٦ - ٤١

207 No. lı vesikanın açıklaması

Dahiliye Nezaretinin Erzincan ve Kemah bölgesinde asayişin temini maksadiyle Erzincan bölgesine askerî kuvvet gönderilmesi hakkında Harbiye Nezareti nezdinde yaptığı bir teşebbüsü göstermektedir.

Vesika No. 207

Babıâli
Dahiliye Nezareti
Kalem-i Mahsus
7605
132

Harbiye Nezaret-i Celilesine

"Mühim ve müstaceldir"

Devletlû Efendim Hazretleri

Kıtaat-ı aşkeriyenin ileri mıntakalarda meşgul ve kuvve-i umumiyeleri ıhtıyaçtan dûn olmasından dolayı taleb-i vâki' veçhile Kemah ve Çardaklı boğazlariyle Çilhoros ve Demirmandıraları gibi mevakı-i askeriyeye kuvvet ifraz ve ikamesi mümkün olmadığı Makam-ı Âli-i Nezaretpenahîlerinden 12/Temmuz/335 tarihli ve 4291 numaralı tezkire-i cevabiye ile iş'ar olunması üzerine Erzincan Mutasarrıflığına malûmat ita olunduğu bittetkik anlaşılmıştır. Ancak mezkûr Mutasarrıflıktan bukere re'sen ve cevaben gelen iki kıta telgrafnamede jandarma kuvvetinin adem-i kifayetinden ve hasbelhal asker sevkı müşkil olmasından cür'et alan Dersim Ekradı ellişer ve yetmişer mevcutlu çetelerle Kemah, Erzincan ve Kuruçay kurasına tecavüzle ahalinin erzak ve hayvanatını ve yolcuların emvalini gasbetmekte ve emniyet-i mâl ve canı selbeylemekte oldukları ve teşkil edilen seyyar jandarma müfrezeleriyle bunların tenkiline çalışılmakta ise de çetelerin mütaaddit olmasından ve muhtelif nıkattan tecavüz eylemelerinden ve geçitlerin kesretinden ve jandarmaların Kürtlere karşı mâneviyatı muhtel ve cesaret ve hissi fedakârîden mahrum bulunmalarından dolayı alelekser muvaffakıyet te'min edilememekte bulunduğu ve iş göremiyen jandarmaların tebdilinden sarfınazar kadroyu doldurmak için yeniden efrad ve gönüllü tedarikine bile imkân olmadığı beyanile hükûmetin halen birşey yapamıyacağı hakkındaki efkârı cerh ve bundan mütevellit cür'eti kesretmek ve ahalinin mal ve canları tahtıemniyete alınabilmek üzere Tercan'da âramsâz süvari alayının âcilen Erzincan'a nakli ve icabettikce bu alaydan Kemah'a kuvvet sevkı ehem ve elzem bulunduğu dermeyan edilmiştir. Dersimlilerin Erzincan Kemah ve Kuruçay havalisine vâkı olan tecavüzatı hergün tekerrür etmekte ve buna karşı hükûmet-i mahalliyenin tedabir-i mânia ittihazına muktedir olmadığı tebeyyün eylemekte olmasına ve ahîren Ovacığın Kocauşağı ve Topuzlu aşiretlerinden yüz kişinin Kuruçay'ın Boyalık karyesini abluka ederek yediyüzden fazla ağnamı gasbile Kemah Güllüibağındaki ge

çitten Dersim cihetine aşırdıkları iş'arat-ı vakıadan anlaşılmış olmasına nazaran ahali tecavüz-ü eşkıyadan muhafaza edilmek ve Kürtlere karşı satvet-i hükûmet irae edilebilmek üzere cihet-i celile-i askerîyece ittihazı tensip olunacak tedabirin sür'at-i icrası merhûn re'y-i âli-i Nezaretpenahîleridir Olbabda emr-ü ferman hazret-i menleh-ül emrindir.

Zilhicce 337 ve
Gurre
28/Ağustos/335

Dahiliye Nazırı
Âdil

Şube 1
5228

Şube 942

Serian Erkânıharbiyei Umumiye
Dairesine
31/8/35

R. P
H.

Harekât
3029

Ş M 31/8/35
1

II
1/9/35

Vesika No. 1 207

داخلیه نظارتی
٧٦٠٥
١٢٢

جریده نظارتی جلیله سنه

سنه ٣٤

وزیر اقدم حضرتلری

قطعات عسکریه نك ایاری منطقه لرینه نقل وتحویلرنه احتیاجدن دون اولمسندن طولایی طلب واقع وجاری کماغ وجاری واقعلی بوغازلو جبل خروسی ودمیرجی ایاری کبی مواقع عسکریه قوت افراز واقعه سی ممکن اولمادیغی مقام عالی نظارتپناهیلرندن ١٢ مهر سنه ٣٣٣ تاریخلی و ٤٢٨١ نومرولو تذکره جوابیله استعلام اولنمش اولدیغنه ازبجان متصرفلغنه معلومات اعطا اولونمغی بالدفعه اعلام کلمشدر. بحسب مذکور متصرفلغده بولنان اساً وجواباً کلن ایکی قطعه عسکر افراد وزاندارمه نك عدم کفایتندن وحسب الحال عسکر سوق شکل اولمسندن جرأت آلان رعیت اکراد الیشر دیشر موجودلری بیننده کماغ ازبجان وقوریجای قرانه نحاز اهالیسنك ازواج وحیواناتی ویولجیلرك اموالنی غصب ایتمکده وایشبو سلب وچپاولده اولدقلری وتشکیل ایدیلان سیار زاندارمه مفرزه لری بوغرده تشکیل ایدیلنلرده ایسه ده جیرانك متعدد اولمسنده ومختلف نقاطدن تجاوز ایلمکده وکیدوك کتدنده زاندارمه لرك کرولرنی بیتو معنوی قتل وجسارت وحس فداکارلرینه محروم بولونمسنده طولایی علی الاکثر موفقیت تأسیه ایدیلمکده بولونمغی وایشبو کوره دین زاندارمه لرك تبدیلندن صرف نظر فقط وطن طولدیرمق ایچون یکیدن افراد ولوکطلو قطعه بلاسطان اولمادیغی بیانله حکومتك حلاً بشی یاپیلمسی مقتضای فطاری جوع وبوندن متولد جرائم کسرایمك واهالینك مال وجانلری تحت تجاوزده بولنمسی ترجیانده ایسه سواری لابنك عاجلاً ازبجانه نقلی وایجاب ایدنلر بوالدیغی کماغ قوت سوقی اهم والزم بولندیغی درمیان ایدلمشدر. درسملیلرده ازبجان کماغ وقوریجای هولیسنه واقع اولان تجاوزاتی هرکون تکرر ایتمکده وبوطرفدن حکومت محلیه نك تدابیر مناسبه نی مقتضا اولمادیغی بیان ایدلمکده اولمسنه واخیراً اوده جنك قوجاوشانی وطوبوزی عبورندن یوکسیلمك قوریجایك بوشالمه قریسی اهالیسنه وبیجه جوزدن قصبه اهالیسی عصبانی کماغ کوللی باندهلی کیدوب دیسم جهتنه آشیرو قلری اشعارات وقدرت اظهار اولمسنه نظراً اهالی تجاوزاتندن محافظه ایدلمك وکرولره قارشی سطوت حکومتك اراءه ایدیلمسی اوزره جهت جلیله عسکریه نك تنسیب اولونمسی ایچون سرعت اجراسی رهون رأی عالی نظارتپناهیلریدر. امر وفرمان حضرتلرنه الاکدر.

١٤ ذی الحجه سنه ٣٣٧ و ١٤ مهر سنه ٣٣٣

داخلیه ناظری
عزمی

سریعاً ارکان حربیه تحریر رأیه
٢٥/٨/٢١

٥٢٢٨

٩٤٤

٢٥/٨/٢١

208 No. lı vesikanın açıklaması

Dahiliye Nezaretinin 207 No. lı vesikayı teşkil eden isteği üzerine Harbiye Nezaretinin XV nci Kolordu Kumandanlığına verdiği emri göstermektedir.

Vesika No. 208

Tebyiz edilmiştir
2/Eylûl/335 Mehmet İzzî
Şube 1, Kısım1

2/Eylûl/35
"Şifre" **Aceledir** **Şube 1**
5282

Onbeşinci Kolordu Kumandanlığına

Şakavetlerini Kemah, Erzincan, Kuruçay kazalarına kadar tevsi ve bu havalideki kurâya musallat olan Dersimlileri te'dip ve tenkil lüzumundan bahısle ve Erzincan Mutasarrıflığının iş'arına atfen Tercan'daki Süvari Alayının Kemah'a celbile mezkûr kazaların temin-i asayişleri Dahiliye Nezaretinden teklif olunmaktadır. Bu babdaki mütalâalarının inbasını rica ederim.

Şakir Muzaffer **Mahmut Beliğ** **Mehmet Hâdi**

Ali Sırrı

209 No. lı vesikanın açıklaması

Harbiye Nezaretinin 202 No. lı vesikayı teşkil eden tezkeresine Dahiliye Nezaretinin verdiği cevabı göstermektedir.

Vesika No. 209

Babıâli
Dahiliye Nezareti
Kalemimahsus
7719

137

Harbiye Nezaret-i Celilesine

Devletlû Efendim Hazretleri

Erkânıharbiyei Umumiye Birinci Şube ifadesiyle muharrer 30/Ağustos/335 tarih ve 5217 numaralı tezkirei âliyyei Nezaretpenahîleri cevabıdır. Cihet-i askeriye ile müttehiden ittihazı tedabir olunarak mahallî sükûn ve âsayişinin idamesine hervakitten ziyade gayret ve Rum çeteleriyle onların getirecekleri esliha ve cephanenin men'i dühulü için iltizam-ı dikkat ve basiret olunması hakkında Trabzon Vilâyetiyle Canik Mutasarrıflığına telgrafla tebligat-ı lâzime icra kılınmıştır Olbabda emrüferman Hazret-i men-lehül emrindir.

8/Zilhicce/337 ve 4/Eylûl/335

Dahiliye Nazırı
Âdil

Şube 1
5358

Erkânıharbiyei Umumiye Dairesine
8/9/35

I
9/9/35

Erkânıharbiye
tezkire
3098

Ş 1 M 8/9/35

Vesika No.: 209

جبهه نفرات جلیله سنه

داخلیه نظارتی

٧٧١٩

١٣٧

دولتلو افندم حضرتلری

ارکان حربیه عمومیه رئیسی شعبه قاده سیله محرر ٢٠ [illegible] تاریخ و ٥٢١٧ نومرولی تذکره علیه نفر یتیماهلری جوابیدر. جهت عسکریه ایله مخدوم افندیلر اولزره محل سکون و اسایشلرنک ادامه سی هر وقتدن زیاده غیرتمه دوم خیرلیله اندن کنیره مکلری اسلحه چیخانه نده تنع دخولی ایچون اقدام وقت و بصیرت اولونمق مقتضی حربیه ولایتیله جانبلرنک نظر دقتلرنه تبلیغان لازم اجرا قلنمشدر. دلبایده امر و فرمانه حضرت مهرلرینه کلدر.

[illegible] داخلیه ناظری

[illegible]

ارکان حربیه عمومیه دائره سی

٢٥/٩/٨

٢٥/١/٨ [illegible]

٥٢٥٨

I

٢٥ - ٦ - ٨

210 No. lı vesikanın açıklaması

Harbiye Nezaretinin Sadaret makamına ve Hariciye Nezaretine yaptığı bir teklifine aittir.

Vesika No. 210

Şube 2
3769

Şube 2
Kısım 2

8/9/35 (imza)
8/Eylûl/35

Makam-ı Sadaretiuzmâya

~~Hariciye Nezaret i~~

İslâmlar aleyhine vukubulan Rum ve Ermeni fecayiinin suret-i münasibede matbuatla neşri Nezaret-i âcizice muvafık görülmüş ve gazete muhbirleriyle matbuata, son zamanlarda bilhassa kesb-i şiddet eden Kafkas Ermeni mezalimi hakkında bâzı malûmat verilmiş idi.

Rum ve Ermeni gazetelerinin bu vâdide yazdıkları serbestçe neşredilebildiği halde, tebligat-ı mâruzamızın Türkçe gazetelerde intişarı sansürce men'edilmektedir.

Her nekadar neşri halinde anâsırın biribiri aleyhine tahriki gibi bir mahzur tasavvur edilebilirse de esasen bu haberler efvâh-ı nâsda hakikatten uzak ve türlü türlü şekil ve suretlerde tahrifata uğrıyarak münteşir bulunduğundan, ve diğer anâsır gazeteleri bu~~nunla~~ mahzuru da derpiş etmediklerinden, herhalde matbuatın bugibi mesailde efkâr-ı umumiyeye mevsûk haberler vermesi daha ziyade calib-i menfaat olacaktır. Bu hususda muhtelit sansüre tebligat-ı lâzıme icrası ve neticeden âcizlerine de irade-i sâmîlerinin iş'arı rica olunur.

Muzaffer Mahmut Beliğ Mehmet Hâdi

Gönderildi
9/9/35

Vesika No.: 210

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
[illegible] ۲۷۶۹	کوندرلمشدر	قطغن جی صدر نفطیه	۸	[illegible] ۲۹
[illegible]	واصل اولمشدر	[illegible]	۸	[illegible]

اسلامار علیه وقوعبولان جمع و اجتماعلر حوادثنه دائر
مطولعاتنه نظراً نفطه جهتنده موجود کوندرلمسی وغایه اولان
مطولعاته، حول زمانده باشلامه کسلمکده بولنان قافقاس
اجتماعی خطاطی حقنده بعضه معلومات ویرلمسنه ایحاب
ایدر و اجتماعه/ده بولونیده بازدقلری سرکرده لرنک
ایدیلن تبدیلی حالده، سلفاً موجود زن زکه غایه/ده
تاکه انتشاری سالنوجه منع ایدلمکده در.
قوقاسیه نظراً حالده غاوک بری علیه تحریکی محذور
تصور ایدیلیور ده اساساً بو حال اقوامنا سده حقیقتده
اوزانه دورلو دورلو شکل و صورتلرده تحریکاته اوغرایه رق
[illegible] منتشر بولونمقده، و دیکر غاوک غایه/ای بو

تحقیقات
20/9/9

كوندرن :	نجی رابور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	كوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس

محرر بیده دوشمی ایدی کلمندن ، اوحالده مطلوبات ایچون مسائلده
انقاعی مرتب مولوق خرادیکی دقانیا . ده
جالب معقت اولمه جقدر . بو مقصده محلک
سالوزده تبیغامه لازمه اجرا ونیه ده عاجز ایاده
ایله سعیلرک اسفاری رجا اولونور .

محمد بیز

211 No. lı vesikanın açıklaması

Harbiye Nezaretinin Kuvayi Milliyenin tecavüzî harekâtına nihayet verilmesi hakkında birliklere yaptığı tamime karşı (123 No. lı vesika) Konya'da XII nci Kolordu Kumandanlığı tarafından Harbiye Nezaretinin bu tebligata ehemmiyet verilmemesi hakkındaki emri üzerine Harbiye Nezaretince mezkûr Kolordu Kumandanlığına yazılan ve Harbiye Nazırı tarafından tevkif ettirilen cevabı göstermektedir.

Vesika No. 211

Osmanlı Orduy-ü Hümayunu
Baş kumandanlığı Vekâleti **8/9/35**
Şube
Numara

Konya'da: Onikinci Kolordu Kumandanlığına - Şifre

Millî teşkilâtaşye Kuvayi Milliyenin tecavüzî harekâtına nihayet verilmesi hakkında Ceneral Milen'in tebligatı sebebiyle Nezaretce yapılan tamim üzerine Onikinci Kolorduca Kuvayi Milliye rüesasına yazılan şifrelerde tebligat-ı mezkûreye ehemmiyet verilmemesi ve teşkilâtın daha ziyade takviyesine çalışılması tavsiye edilmiş olduğu Beyşehrinde Süvari Alay Kumandanı Nâzım Beyin Çeçenlerden teşkilât icra ve ahaliye silâh tevzi etmekte olduğu Konya Vilâyetinin iş'arına atfen Dahiliye Nezaretinden bildirilmektedir. Hususat-ı mezkûre hakkında tetkikat icrasiyle ve ahaliye silâh tevzii hususunun da men'ile neticesinin is'arı mercudur. **Erkânıharbiyei Umumiye Şube d**

Ve verilekrem Hazret-i Şehriyarı
Harbiye Nazırı

Vesika No.: 211

عثمانلی دارالحکمتی

شعبه

نومرو

٢٥/٩/٨

موضوعه‌دن: اوبه‌کی قول اودخی نه‌اتفه‌ — سبقت

مك تشكيلاته دائر بلغاريه‌نك بقاوزه حاوله‌ نخابت دائرسى حضرت جنرال
مبعوثك بلغارستان سوفيه‌سنه نقل ايتمه‌سى بابنده تفحص اوزره اوبه‌كى قول.
اوجه قواى ملى رؤسا‌سنه بازيلان مشبوه‌لرده بلغارستان مذكوره‌ده
اهالى‌نك دائرسى و تشكيلاتك كوهاز باده نقوبه‌سنه جالشمقده‌لرى
ايشيتيلمه‌ اولدقجه تشكيلاتك موقع آلاى قوماندانى نظر نظرنده تحقيقاته
تشكيلات اجرا و اهالى‌نك سلاح نوزيعى انجاق اولدقجه قوه دلالتنه
استناداً عصفا و انجاق نفس تشكيلاته بيله بر لكه دكل. مخصوصات
مذكوره‌ده حقيقت نه‌قدر اولسه‌لر اهالى‌نك سلاح نوزيعى مخصوصه
منبعه‌لرى‌نك استكاسى‌ايله‌ دكل. ١٠ ايلول سنه ٣٤

[illegible]

212 No. lı vesikanın açıklaması

Harbiye Nezaretinin 210 No. lı vesikayı teşkil eden tezkiresine Hariciye Nezaretinin verdiği cevabı göstermektedir.

Vesika No. 212

Babıâli
Hariciye Nezareti
Kalem-i Mahsus
17773
674

Hulâsa: İslâmlar aleyhine Ermeniler ve Rumlar tarafından ika edilen fecayiin matbuatla neşri hakkında

Harbiye Nezaret-i Celilesine

Devletlû Efendim Hazretleri

İslâmlar aleyhine Ermeniler ve Rumlar tarafından ika edilen fecayiin matbuatla neşri lüzumu hakkında vârid olan 9/Eylûl/35 tarih ve 2/3769 numaralı tezkire-i Devletleri mütalâagüzar-ı senaverî oldu. Beyan buyrulduğu üzere filhakika Rum ve Ermeni gazetelerinin bu vâdideki neşriyatı şayanıdikkat olup ancak neşriyat-ı mezkûreye mislile mukabelenin taraf-ı âlilerinden de takdir buyrulduğu üzere anasırın yekdiğeri aleyhine tahriki emrindeki mahzuru cidden şayan-ı ehemmiyet görüldüğünden lüzum görüldükçe tekzib-i neşriyat ile bil'iktifa bir tarafdan da bugibi neşriyat-ı muzırranın intişarına sansürce müsaade edilmemesinin te'mini daha ziyade muvafık-ı hikmet-i hükûmet görülmüş ve olbabda teşebbüsat-ı lâzimeye tevessül edilmiş olduğu beyanile tezkire-i senaverî terkîm kılındı Efendim. 14/Eylûl/335

Erkânıharbiye
tezkire
3172

Şube 2
3852

Hariciye Nazırı namına
Müsteşar
İsmail

16/Eylûl/1335

Erkânıharbiyei Umumiye Dairesine
15/9/35

Ş 2 M 16/9/35

Kısım 2 16/Eylûl/35
Bahri

Vesika No.: 212

باب عالی
خارجیه نظارتی
قلم مخصوص
١٧٧٧٢
٦٧٤

حربیه نظارتجه جلیله سنه

صورتی: اسلامدیغه ارسنیدن ورود طرفندن ایقاع ایدیلن مجابعلک مطبوعاتنه نشری لزومی حقنده ورود اولان ٩ ایلول سنه ٢٥ تاریخ و ٢٧٦٩ نومرولو تذکره دولتلری مطالعه کنده تناوری اولدی بیان بیورلدیغی اوزره فی الحقیقه روم و ارمنی غزته لری بو واقعه یه نشریاتی زمان وقت اولوب انجق نشریاته مذکوره یه مشابه مقابلدنک طرف عالیدن نه ده تقدیر بیورلدیغی اوزره عناصرک یکدیگری علیه تحریکی امرنده تحذیری جداً زمان اهمیت کورلدیکندن لزوم کورلدکجه تنبیه نشریاتده بالاکتفا بر طرفده بولنی نشریاته مظهرنک انتشارینه سانسور مساعده ایدلمسنک تأمینی دها زیاده مرضیه حکومت کورلمسه و اولبابده تشبثات لازمه توسل ایدلمسه اولدیغی بیانیله تذکره تناوری ترجم قلندی اقدم

١٤ ایلول سنه ٢٥

خارجیه نظارتی
مستشاری

ایکنجی حربیه محکمه دائره سی
٢٥/٩/١٥

ایکنجی حصه
نمره
٢١٧٢

نمره
٢٨٥٢
١٦ ایلول سنه ١٣٣٥

٢٥/٩/١٦

٢٥/٩/١٦

213 No. lı vesikanın açıklaması

XV nci Kolordu Kumandanı tarafından Van Valisi Haydar Beyin tebdiledilmemesi hakkında Harbiye Nezaretine yaptığı bir teklifine aittir.

Vesika No. 213

Harbiye Nezareti
Nezaret Şubesi
Şifre Kalemi

Erzurum'dan

Harbiye Nezaratine mevrut şifredir

İngilizler Musul ve İran dahilindeki aşairi maksatlarını istihsal etmek maksadiyle birer suretle iğfal etmekte müstakil bir Kürdistan teşkili söziyle aldatmakta bu suretle Türklerle Kürtler arasına ihtilâf sokarak memleketin ve anasır-ı İslâmiyenin inkısama uğratılması esasını hazırlamakta ve bunun için hiçbir fedakârlıktan çekinmemektedirler. Bilhassa son zamanlarda Seyyit Taha ile Simko'yu elde etmek için pekçok uğraşmakta birçok vaitlerde bulunarak külliyetli para ve esliha ve mühimmat vermektedirler Bu iki aşiret reisini iğfal ve maksatlarını kısmen istihsale muvaffak olmuşlardır. Bunlar vasıtasiyle Hakâri Sancağı ve Van Vilâyeti dahilindeki aşairi de elde etmeğe ve Hükûmet-i Osmaniyeye muhalif bir vaziyet aldırmağa çalışıyorlar ise de Van Valisi Haydar Beyin tedabir-i hakîmane ve icraat-ı basiretkâranesi sayesinde bu emellerine muvaffak olamadılar. O havalideki aşairin Makam-ı Hılâfet ve Hükûmete karşı sadakat ve merbutiyetlerine halel getirilmedi Ahval ve vaziyet bu merkezde iken Haydar Beyin tebdil ve Van Vilâyetine Mithat Beyin tâyinedildiğini haber aldım Zamanın nezaket ve ehemmiyeti ve Livanın ehemmiyet-i mevkıiye ve mahsusayı haiz olması dolayısiyle ahval-i mahallîyeye bihakkın vâkıf olan bir zatin tebdilile yerine diğerinin tâyini münasip olamıyacağı ve bu hal aşair üzerinde de suitesir yapacağından Müşarünileyhin mahallinde ibkasına delâlet buyrulmasını arzeylerim 2/Eylûl/35

15 nci Kor. K.

Kâzım

214 No. lı vesikanın açıklaması

Sıvas'daki III ncü Kolordu Kumandanının Harbiye Nezaretine sunduğu bir istihbarat raporunu göstermektedir.

Vesika No. 214

Harbiye Nezareti
Nezaret Şubesi
Şifre Kalemi

Sıvas'dan Harbiye Nezaret-i Celilesine mevrut şifredir

1 — Erivan Ermeni hükûmetinin otuz bine karîp kuvveti bulunduğu ve ey yövm Trakyada mevcut Ermenilerin Ermenistanda ifayivazife hizmet etmek üzere asker kaydedilmeleri hakkında İngiliz Mümessilleri tarafından davet edildikleri ve bu maksatla Samsun'a gelen İngiliz nakliye vapurlariyle birkaç Ermeninin Batum'a gittiği ve Amerikalı Miralay Haskhil tarafından Batum'daki İngiliz kıtaatının Erivan'a celbedilmekte olduğu Samsun İran Konsolosunun cümlei ifşaatındandır.

2 — Azerbaycan'da onar bin mevcutlu üç fırkanın ve Gürcistan'da beş fırkanın tahtısilâhta bulunduğu ve Bolşeviklerle muharebe etmek üzere Ceneral Deniken tarafından vâkı olan müracaati Azerbaycanlıların reddettiği ve Batum Bakû demiryolunun İngilizlerin murakabesi altında bulunduğu ve Bakû'da iki bine karîp İngiliz kuvveti mevcut olduğu Azerbaycan'dan Samsun'a gelen yolcuların ifadelerinden anlaşılmıştır.

3 — Nezaret-i Celileye ve mücavir Kolordulara yazılmıştır.

4/Eylûl/335
vusulü 10

III ncü Kor. K.
Selâhattin

Şube 2
3798
11/Eylûl/1335

Bahri

Erkânıharbiyei Umumiye Dairesine
10/9/35

M.
3366

Ş 2 M 11/9/35

Kısım 2 11/Eylûl/35

215 No. lı vesikanın açıklaması

Van'daki 11 nci Kafkas Tümen Kumandanlığı tarafından XV nci Kolordu Kumandanlığına sunulan bir rapora aittir.

Vesika No. 215

Van
9/10/35
Vüsulü 14/10/35

XV nci Kor. Kumandanlığına

1 — Sürmeli kazası murahhasları Bayezid'e gelerek muavenet talebinde bulunmaktadırlar. Ahval-i siyasiye sebebiyle bizce yapılacak birşey bulunmadığı Nahcıvan ile irtibatta bulunarak teşkilâtlarını ve siyasî teşebbüslerini tezyidetmeleri tebliğ olunmuştur. Bir miktar Rus cepanesi derdest-i sevktir. Nahcıvan mıntakası ile bunlara şimdiye kadar verilen Rus cepanesi yekûnu altmış bin adede bâliğ olmuştur.

2 — Hudut haricindeki a s m m rüesadan gelen mektuplardan h m s h : ~~hudut~~ hulâsa

a - Hudut haricindeki Kürtler yekdiğeriyle geçinememekte yekdiğerini talanetmekte bu yüzden muhaceret vukubulmakta.

b - Cenubugarbî Kafkas Hükûmeti Millî Kumandan Mehmet imzalı mektupta hicretin önü alınmadığı takdirde İslâmlar ekseriyeti kaybedecektir. Bâdema hicret edeceklerin hududumuza kabul edilmemesi.

c - Dahilden Kafkasya'ya giden Kürtlerin maksatları yağmakerlik olduğundan bugibilerin huduttan bırakılmaması Sürmeli havalisi Kumandanı Cengiz imzalı mektupta bildiriliyor

3 — Kürtlerin talan için Kafkasya'ya mümaneat edilmesi Alay 18'e emrolunmuştur.

Harekât
2396

11 nci Fırka K.
Cavit

/14 Kâzım

Şube 1
14/10

(imza)

216 No. lı vesikanın açıklaması

Hey'eti Temsiliye Reisi M. Kemal Paşa tarafından Edirne'de I nci Kolordu Kumandanlığına gönderdiği şifre emirlerini göstermektedir.

Vesika No. 216

Birinci Kolorduyü Hümayun Kumandanlığı
Erkânıharbiyesi
Şube 1

Sıvas
14/10/335

Birinci Kolordu Kumandanı Miralay
Cafer Tayyar Beye

Harbiye Nezaretinin 5/10/35 tarihli vaz'iyete dair Kolordulara tebliğ eylediği istihbaratın birinci maddesindeki Uzunköprü üzerinden memalik-i Osmaniye dahiline on bin neferden fazla Fransız kıtaatının vüsulüne dair malûmatın derecei mevsukıyyeti ve Edirne Vilâyetindeki Mu'telifîn kuvâsının en son kuvvet ve vaziyetlerine dair mücmelen it'ayi malûmat buyrulması istirham olunur.

Hey'eti Temsiliye Namına
Mustafa Kemal

Sual Erkânıharbiye Riyasetine

15/10/35

Vesika No.: 216

تركيه جمهوريتي اولوسلرارا جمعيتي
مركز عمومي رئاستي

سيوي
١٤ — ١٠ — ٣٣٥

١

٥٠

برنجي قول اردو قوماندانلغي برلاري جلب طلبيه

١

جريده نظاريتك ٢٥/١٠/٥ تاريخلي وضيفه دائر قول اردوسنه
بلغ ايدلكي استخباراتك برنجي ماده سنده كي اوزره تكويري
اوزرينه ممالك عثمانيه داخلنده اولديغي تقرده فقط
دائره قطعاتك وصوله دائر معلوماتك درجه موثوقيتنه
كوره ولايتلرك موتلفيه قواسنك الك صوك
قوت و وضعيتلرينه دائر مجملاً اعطاى معلومات بيوريلمسى
استرحام اولنور.

هيئت تنظيميه نامنه

مصطفى كمال

موقف الحاج حسين ريكه
٢٥ — ١٠ — ١٥

217 No. lı vesikanın açıklaması

Harbiye Nezareti tarafından I nci Kolordu Kumandanlığına gönderilen bir emre aittir.

Vesika No. 217

Birinci Kolorduyü Hümayun Kumandanlığı
Erkânıharbiyesi Şifre mahlûlü — **Harbiye**
Şube 1 31 mahremdir — **16/10/335**

Birinci Kolordu Kumandanlığına

Ecanip üzerinde iyi tesirler hâsıl eden Harekât-ı Millîyenin bu tesiratını izale için bâzı müfsitler ve karşı gazeteleri ve düşmanlarımıza hâdim ajanslar mütemadiyen çalışmakta ve bu harekâtın İttihatçılıkla alâkadar olduğu ordunun yekpare bir Alman taraftarı bulunduğu tarzda haberler işâa eylemektedir. Bu şayiatın az çok tesirat yaptığı bilhassa Harekât-ı Milliyeyi teveccühkârane karşılayan Fransız efkârı umumiyesinde bile mâkesler tevlidettiği görülmektedir. Diğer tarafdan Anadoluda Hristiyan hayatının tehlikede bulunduğu hertarafda Hristiyanların hicret ettikleri gibi haberler uydurulmaktadır. Bu erâcifi tekzip ve şayiatı reddiçin hükûmet-i merkeziye ve bâzı matbuat mütemadiyen çalışmakda iseler de diğer tarafdan propagandasına kemal-i faaliyetle devam etmektedir. Buna her suretle mukabele için Kolordulara esaslı bir propaganda vazifesi düşmektedir. Bununla Kolordu ve Fırkalar Erkânıharbiyelerinin istihbaratla iştigal eden kısımları aleddevam meşgul olmalıdır. Bu propagandada takip edilecek umumî nukat-ı nazar berveçhiâtidir.

1 — "Ordunun siyasetle ve Alman tarafdarlığiyle hiçbir alâkası olmadığı yalnız vazifei hâzırasının en mühimlerinden olan muhafazai asayişle meşgul olduğu.

2 — "Hristiyanların herveçhile hayat, hukuk ve emvalinin tahtıemniyette olduğu asayişi muhil hiçbir hareket mevcut olmadığı.

3 — "Cem'iyyat ve Kuvvayi Milliyenin ancak sînei milletten doğduğu ordu ile bir alâkası olmadığı ve bunların İttihatçılıkla hiç münasebatı bulunmadığı ve bilhassa memleketimizi felâket-i hâzıraya sürükliyen Rüesay-i İttihadın artık bu memlekete bir daha avdetlerinin mümkün olmadığı bu propagandanın tarzıicrasında da berveçhiâti usuller takip olunabilir.

a) "Sırası düşdükçe tesadüf edilen her ecnebiye sözünü bilir zevat tarafından telkinat icrası.

b) "Mevakideki Düvel-i İtilâfiye mümessilleri ve zâbitaniyle temas edilerek aynı surette tebligat yapılması.

c) "Mümkün olursa gayrimüslimler imzasiyle payitaht matbuatına veya memalik-i ecnebiyeye asayiş ve emniyetin mahfuziyeti hakkında telgraflar keşidesi.

Harbiye Nazırı
Cemal

Sual Erkânıharbiye Riyasetine
/18/10/35

Vesika No.: 217

[illegible]

شفره محلولی

محرره

جریده

١٦ ١٠

— — ٣٣٥

بحر قول اردو قومانداسنه

احاطه اوزرنده ایجرا ایلدیکمز عملیات ایله حرکات ملیه‌نک بو تأثیراتی ازاله ایچون بعض مفسدلر تر فتنه‌کاری و دوشمنلرنه خادم آژانسلر تماماً چالیشقده‌در. بو حرکاتک اتحاد جیلفه علاقه‌دار اولدیغی اردونک یکیاره بر آلمان طرافداری بولندیغی طرزده خبر اشاعه ایتمکده‌در. بو شایعاتک آز چوق تأثیرات بایدیغی، بالخاصه حرکات ملیه‌یی توجه‌کارانه تفتیشلریمز قوتلر افکار عمومیه‌سنده بد نتیجه تولید ایتدیکی کورولمکده‌در. دیگر طرفدن آناطولیده خرستیان جماعتک نهایتده بولندیغی طرفده خرستیانلرک هجرت ایتدکلری کبی خبرلر اوبدیرلمقده‌در. بو اراجیفی تکذیب و شایعاتی رد ایچون حکومت مرکزیه و بعض مطبوعات تماماً چالیشقده ایسه‌لرده دیگر طرفده پروپاغاندانسنه کلی فعالیتله دوام ایتمکده‌در. بنکا اولجه‌دنبری مقابله ایچون قول اردولره اساسلی بر پروپاغاندا وظیفه‌سی دوشمکده‌در. بونلکله قول اردو و قوللر ارکانه جهت‌لرینک استخباراتله اشتغال ایله قسمنی علی الدوام مشغول اولملیدر. بو پروپاغانده تعقیب ایدیله‌جک عمومی نقاط نظر بروجه آتیدر.

١ — : اردونک سیاسته و آلمان طرافدارلغنه هیچ بر علاقه‌سی اولمدیغی یکانه وظیفه‌سی حاضره‌سنک الک مهلکه‌سز اولان محافظه آسایشه مشغول اولدیغی.

٢ — : خرستیانلرک هر درجه حیات، عقوبه و اموالنک تحت امنیتده اولدیغی آسایشی محل هیچ بر حرکت موجود اولمدیغی.

٣ — : جمعیات و قوای ملیه‌نک آنجق سنهٔ سابقه طوغدیغی اردو ایله بر علاقه‌سی اولمدیغی و بونلرک اتحاد جیلفه هیچ مناسباتی بولمدیغی و بالخاصه حکومتمزی خلافت حاضره‌یه سوروکلیه‌جک رؤسای اتحادک آرقه‌سنه بو حکومته بر دها عورندیلمک حکمه اولمادیغی بو پروپاغاندانک طرز اجراسنده بروجه آتی اصولک تعقیب اولنه‌بیلیر.

آ — : هر سی دوشنجه تصادف ایدیلمه‌ک اجنبی سوزی بیله زوات طرفنه تلقیات اجراسی.

بنجم وزارت دهم یوسف عالی ایالت
ایکاز خریدی

ب — مداخله‌ی دول ائتلافیه مثللری و ضابطانیله تماس ایدیلیک
عین صورتده تبلیغات یاپلمسی .

ج — تحلیه اولونیسه غیر مسلملر اعضاسیله یا تحت مطوعاته و یا حالت
اجنبیه تابعیتنه و انتیک محفوظیتی حقنده تلغراف کنده‌سی .

جریده ناظری

جمال

نسخه ایله مطابقدر

۲۵ — ۱۰ — ۱۸

218 No. lı vesikanın açıklaması

I nci Kolordu Kumandanlığı tarafından Hey'eti Temsiliye Riyasetinin 216 No. lı vesikayı teşkil eden şifrelerine verilen cevabı göstermektedir.

Vesika No. 218

Müsevvit : (imza) **No. 985**

Tarihi tesvit: 16/10/35

Şifre

İstihbarat

Sıvas'da Müdafaai Hukuk-u Milliye Cemiyeti Heyeti Temsiliyesi Riyaset-i Aliyyesine

C 14/10/35 tarihli tele:

1 — Uzunköprü istasyonunda bulunan Hudut Kontrol Zâbitinden alınan malûmata nazaran filhakika (23/Temmuz/35 tarihinden 10/Teşrinievvel/35 tarihine kadar 673 zâbit ve 23057 nefer Fransız efradı Kuleliburgaz tarikiyle Dersaadet'e geçmiş ve aynı müddet zarfında 353 zâbit ve 9885 nefer Fransız kuvveti de hudut haricine çıkmıştır.

2 — Edirne Vilâyeti dahilinde Gelibolu'da 200 neferlik Fransız Senegal müstemleke efradı vardır.

3 — Hadımköy ve Uzunköprü istasyonları arasında hat muhafazasına memur olup Karargâhı Lüleburgaz'da bulunan Yunan taburunun yerli Rumlarla da takviye edilen mevcudü takriben 1200 neferden ibarettir. Bu taburdan Haziran evasıtında Uzunköprü'de 100, Babaeski'de 150, Lüleburgaz'da 400, Çorlu'da 250, Muratlı, Sinekli ve Hadımköy istasyonlarında 30 ilâ 50 nefer kuvvetinde müfrezeler bulunduğu tesbit edilmiş idi.

— Karaağaç'a takriben 4000 neferlik Tunus, Fas ve Cezairli Fransız piyade müstemleke efradı ile ayrıca Fas süvari alayı gelmiştir.

5 — Terkos'da bir piyade bölüğü mevcudünde İngiliz Hintli efradı, Terkos civarında Akpınar'da 50 neferlik bir İngiliz Hintli müfrezesinin bulunduğu, halihazırda ve bundanbaşka Edirne Vilâyeti dahilinde İtilâf kuvvetleri bulunmadığı mâruzdur.

Şifre edilmiştir.

16 / minh **K** **Cafer Tayyar**

Haydar Rifat **Kadir**

Vesika No.: 218

قول اردو قوماندانلغی

شعبه و قسم	
مسو	
تاریخ تسوید	۲۵/۱۰/۱۴

مبیض	
تاریخ تبییض	۹۸۹
نومرو	

آکبارات

شیفره

یوسده مذکوره مقدوریه جمعیتی حکمیه تبلیغ
یاپیلمیشدر

ج ۲۵/۱۰/۱۴ تاریخلی تلغراف:

۱- اورنه کوری استاسیونده بولونان حدود قوترول ضابطه‌نه آلنان معلومات نظراً فی الحقیقه
(۲) یوز ۲۵ بارچه ۱۰ ایله اولان ۲۵ تاریخه قدر ۶۷۲ ضابط و ۲۰۵۷ نفر
و انز افرادی قطعاً بولونماز طرابلسده دیمیاط طمیسه و عربه مستحفظه ۲۰۷ ضابط و
۹۸۸۵ نفر فرانسو قوتی وه حدود خارجه چیقمشدر.

۲- اورنه ولایتی داخلنده کچولیده ۲۰۰ نفرلک فرانز نه غال مستملکه افرادی وارد
خصوصاً مامور اولوب
۳- خمادیکوی و اورنه کوری استاسیونلری آرسنده
قوارقاچی لوالوغازده بولونان یوز بیلک یارد مراده تقویه ایدیلمسه محدود
تقریباً ۱۲۰۰ نفردن عبارتدر. بونلردن خزینه دار مقدمه اورنه کوری ده
۱۰۰ ، یایا اسکی وه ۱۵۰ ، لوالوغازده ۴۰۰ ، چورلوده
۶۰ ، مراد ، بنکه و خمادیکوی استاسیونلرنده ۲۰ ۷۱ ۵۰ نفر قوتنه
مقدره لر بولندیغی تثبت ایدیلمشدر.
۴- قره آغاجه تقریباً ۴۰۰۰ نفرلک قوتمز، فای و جزائرده فرانز پیاده مستملکه
افرادی ایله آیدوجه فای هوادی آلای کلمشدر.

چورلو

٥ — ترقوسده بیاده بلوکی موجودنده انگلیز هندلی افرادی ، ترقوس
جوارنده قره بیکاره ٥٠ نفرلک بر انگلیز هندلی نفره سنک
بولسنیغی بیلوبنه باشقه اورنه ولایتی داخلنده استلاف قوتری بولمسه نفی بیلمز ضرور.

(٢)

219 No. lı vesikanın açıklaması

Balıkesir'de 61 nci Tümen Kumandanlığı tarafından XIV ncü Kolordu Kumandanlığına gönderilen bir şifreyi göstermektedir.

Vesika No. 219

Ondördüncü Kolordu Kumandanlığına

Geldiği mahal	: Balıkesir	Telgrafnamenin tarihi	: 25/10/35
Telgrafhane kayıt No.	: 1294	Tarihi vürudü	: 26/10/35
Telgraf No.	: 938	Şifreyi halledenin ismi	: İhsan

14 ncü Kor. Kumandanı Yusuf İzzet Paşa Hazretlerine

Dersaadet'den Gönen'e gelen İzmit Mutasarrıf-ı Sabıkı Jandarma Binbaşılarından Mütekait Anzavur Ahmet Bey Manyas'da Harekât-ı Milliye aleyhinde teşkilât yapmakta olduğu ve eşkıyay-ı müste'meneden Hacıyakupköy'lü Kadirle görüşerek yüz kişilik bir çete de teşkil ettiği ve birkaç gün evvel de yine bu maksatla Beşinci Kolordu Kumandanı Hamdi Paşanın Yaveri Yüzbaşı Kemal Beyle diğer bir refikının Bandırma'ya gelip oradan Anzavur Ahmet Beye iltihak etmek üzere Gönen'e geçdikleri istihbar kılınmış Kemal Beyle diğer Yüzbaşı refikının derdestiyle İstanbul'a iadeleri Fırka Vekâletine yazılmıştı. Bandırma'da mukim Çerkes rüesasından Manyaslı Çerkes Tahir, Tevfik Paşa yeğeni Nuh ve Kızılkilise'li İbrahim Beylerin Anzavur Beye icrayitesir edebilmeleri anlaşılmış olduğundan bu zevata taraf-ı sâmilerinden Nasayih-i lâzime ifa buyrularak Ahmet Beyi bu fikirden sarfınazar ettirmeleri muvafık-ı mütalâa edilmekte ise de icray-i icabı menut-u re'yi devletleridir. 25/10/35

61 nci Fırka K.

Miralay
Kâzım

§ 1 .
18/11/35 minh

(imza)

93

اوله در تحقیق قوه اردو محاربه اتفاقی

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	دوسیه نك اسمی	تحقیقات نك		تشخیصه بی عمل اسمه نك اسمی
بالیکسر	۲۹۴	۲۲۸		شعبه ۱۴ قوح نزاز یرسفه نجی پاشا	۲۵	۱۱	

ویسا وتده کونانه کلاره اذمیتیه متصرف سابقی دانه ایه تسلیا شیلیه نه
تقیلات
فعالیت ایزادوه احمد بك مانیاسده حرکات ملیه علیهنده یا عقده
اولدیغی واشتهای مستانه ده حاجی یعقوب اوبی قدیله کوروشدیکی
بوزشلك برجهتده تشکیل ایتدیکی وبتاج کوره اول وه نه بوده یلی
قوه اردو قوح نزاز حوده پاشا نك یاوری بوزباشی کلاد بکا ویکل
فتحنجه ایچون اولاده ایزادوه احمد بك اتحاده ایچون
بر فیقنك بانه یه تکلیف اشتهار قلنمه کلاد بکا ویکل بوزباشی فیقنك
اوزره کونانه کلمه کلدی اشتهار قلنمه یا نلشدی. بانه یه وه
وه دستیله استانبوله ای وه لری خرقه وکالته یا نلشدی
مقیم چدی یوسانسنه مانیاسلی چدی طاهر، توفیق پاشا یکنی نوح
وقزل کلیسای ابراهیم بکلرك ایزادوه بك اجرای تأثیر ایده بیلاری
آکلاشلمه اولدیغنه بوزدوانه طرف سامیلنه نصایح لازمه ایتدا
بیوریلدیغه احمد بکی بوقدر وه صرف نظر ایتدیرمالری موافق طاهر
ایکنجه ایسه وه اجرای ایابه متوسط ایکی دوتلدیغه
وسه ۶۱ ده
ایلای

۲۰/۱۰/۲۵

220 No. lı vesikanın açıklaması

Harbiye Nezaretinden XIV ncü Kolordu Kumandanlığına verilen şifre emri gösterilmektedir.

Vesika No. 220

No. 95

Geldiği mahal	:	**Harbiye**
Telgrafhane kayıt No.	:	**881**
Telgraf No.	:	**Şube 1 6107**
Telgrafnamenin tarihi	:	**26/10/35**
Telgrafnamenin tarihi vürudü	:	**28/10/35**
Şifreyi halledenin ismi	:	**(imza)**

Müstaceldir

14 ncü Kor. K.

Evvelce Bandırma ve havalisinde iken oralarda icray-i nüfuz ve menfaat-i şahsiyelerini te'min edemiyeceklerini anlıyan Ethem ve Reşit Bey namında iki kişi Salihli cihetine gitmişlerdir. Bunlar orada birtakım inzıbatsızlığa sebebiyet veriyorlarmış. Esasen o cepheden birçok şikâyetler de gelmektedir. Kolordunuz mıntakasında olmamakla beraber mümkün ise bu iki zatin mezkûr mıntakadan uzaklaştırılmasının te'minine himmet buyrulmasını rica ederim.

Harbiye Nazırı namına
Erkânıharbiyei Umumiye Re'si

Cevat

اوده دوردنجی قولاردوقومانده‌لغی

آلنان محل	تحقیقات نمره‌سی	تحقیقات تاریخی	مورد وارد نمره‌سی	دوسیه‌نک اسمی	تحقیقات اجرا تاریخی	تحقیقات اجرا نمره‌سی	شیفره‌لی محل دوسیه‌نک اسمی
[illegible]	۸۸۱	۱ / [illegible] / ۶۱۰۷		شعبه	۲۵ / ۱۰ / ۲۸	۲۲ / ۱۰ / ۲۲	

شعبه ۱۴ / ۸

اوکی باشده وصولنده آلکه اولمزده اولی
نوزده شعبه‌سنی تأمینه [illegible]
آدلیه‌ده اهم دیشه‌یه قالمشده آلی‌کش صاحبی
[illegible] بونلر اوزاق [illegible]
[illegible] اساساً اوصیه‌ده
سبب دیه‌یه‌لرمشد. [illegible] حول اوزاق
[illegible] قومانده‌ده [illegible]
[illegible] آلی
منتظر شده [illegible]
[illegible] جابه‌م
[illegible]